

**TRACTATUS
QUINQUE
THEOLOGICI.
EMPULITANO
PETRO...**

Pietro Cioffi, Roberto :
Bellarmino santo

Colly. Plin. Soc. Jesu

TRACTATUS

Catal. QVINQVE

THEOLOGICI.

EMPVLITANO PETRO

Cioffio Authore.

Bille. Card.

Bellarmin

RONCILIONI,

Apud Dominicum de Dominicis. 1611

Superiorum permissu.

TRACTATUS DE GRATIA.

Idetur, non dari genus vllum Gratia, nam omnis facultas, & actus in principijs naturalibus plenè saluatur, quippe cum assignare non sit, quod excedat. Sed contrà, nam Io: primo num. 17. habetur, Gratia per Iesum Christum facta est, Ergò non potest essentia gratia denegari; Præterea cum supernaturalitatē quandā finis reparationis inuoluat, absurdè putabitur, naturales potentias esse de se completas ad actus in talem finem ordinatos,

▲

2

cum

4
cum nulla prorsus reperiatur inter
vtrumq; proportio, & multò sit ma-
ior supernaturalium rerum, quàm
naturalium excellentia, & gradus
longè dignior, ac superior, ergò per
infusiones Diuinas, & auxilia pe-
culiaria complebuntur istæ poten-
tiæ, actusq; firmabuntur quod com-
plementum, & firmitatem nos gra-
tiam dicimus, eò quòd ipsam Deus
gratis impertiat; non autem pro-
pter nostra merita; seu quia sit con-
cursus requisitus necessariò ad su-
stentandum naturæ gradum, & or-
dinem, ergò erit concedenda omnis
ea gratia, quæ isti fini supernatu-
rali inferuiet, ergò non poterit ef-
fentia gratiæ denegari.

Videtur, quod Gratia in commu-
ni sumpta non sit infusio perfectiua
supernaturalis, quia multa, quæ di-
cuntur concedi per gratiam, merè
naturalia sunt, & meram naturali-
tatem important, & habent ab ipsa
natura, & in gradu naturæ substan-
tiam

etiam requisitam, ut puta gratia sanitatum, genera linguarum, discretio spirituum, interpretatio sermonum, & alia, quorum esse nullam omninò ponere supernaturalitatem videtur, unde neq; ille cōkursus poterit, nisi naturalis dici, cum omnis motus specificam suam rationem desumat à termino; Sed contrà est quia omne illud donum, licet quoad substantiam in genere aliquo naturalitatem importet, tamen quia modus concedendi supernaturalis est, ac suprà naturæ vires, & ad finem ordinatus supernaturalē, iam non dicetur naturalis, sed maximè supernaturalis infusio, ut, quæ non propter naturæ debitum, neq; propter nostra, sed propter Iesu Christi merita, & omninò gratis à Deo nobis concedatur, porrò quod gratia sit infusio perfectiua supernaturalis, per inductionem animadvertere licet in omnibus ijs donis, quæ ab Apostolo numerantur cap. 12.

A ; ac

ac 13. Epist. ad Cor. primæ; Ha-
enim alia nulla ratione possunt con-
cipi, quàm per Dei Opt. Max. su-
pernaturalem concursum, & maxi-
mè proprium, ac peculiare subsi-
dium per Iesu Christi merita, & ex
vi suæ Incarnationis, & Passionis
Dominicæ condonatum, ergò gra-
tia in communi sumpta est infusio
perfectiua supernaturalis.

Videtur, quod Gratia primò non
rectè diuidatur in gratis datam, &
gratum facientem, nam omnis gra-
tia creditur gratis dari, alioquin
ea, quæ non esset huiusmodi, neq;
gratia esset, Rursus omnis gratia
est gratum faciens saltem per ten-
dentiam quandam ad iustificatio-
nem, licet non omnis ità per se, ac
primò faciat hominē Deo gratum,
vt non ideo talis videatur induci
posse distinctio; Sed contrà est, nam
omnis gratia vel est de se, atq; in
sua ratione, vel ordine compossi-
lis cum peccato, nec de se tendit in-

tria-

75
trinfecè ad gratiam obtinendam ,
vel fecus; fi est primi generis , iam
ifta dicetur omninò gratis data ,
quia nihil fuit præ requisitum in ho-
mine ad hoc , vt particeps effet il-
lius, fed potuit eam percipere, licet
effet maximè Deo rebellis , fi verò
de gratia fecundi generis loqui-
mur, nempe de illa , quæ nullo mo-
do fecum compatiatur peccatum,
fed intrinfecè in fua ratione, atq;
ordine tendit ad gratiam obtinen-
dam, cum præuias quasdam difpo-
fitiones neceffariò prærequirat in
eo, qui recipit , & inclinationem
intellectus, quamuis non neceffariò
præuias illas difpofitiones , & in-
clinationem iftam gratia fubfequa-
tur, eò quod ipfa licet fimul volun-
tatis inclinationē requirat , etiam
à libera Dei Opt. Max. bonitate
dependeat , cumq; hanc etiam ob
cauffam verè dici poffit gratis da-
ta, tamen , & ad fuperioris diffin-
itionem , & ad fpecificam eius ra-
tio-

A 4

tionem clarius indicandam, non incongruè gratum faciens nuncupabitur, vt gratia primò rectè diuidatur in gratis datam, & gratum facientem, porriò gratum faciens in præuenientem, & concomitantem, in operantem item, & cooperantem subdiuiditur, illa quidem quatenus mouet præueniens actum voluntatis, hæc autem quatenus eandem voluntatem adiuuat exequentem.

† Videtur, quod ex parte hominis ad Gratiam gratum facientem non prærequiratur, vel saltem quod non simul, & concomitanter includatur, dispositio, cum enim Deus illam gratis impertiat, infulsè id ab homine quæritur, per quod quasi debita æstimetur, maximè cum in dispositione ista ex petatur id totum, quod effici potest naturalibus viribus, vnde iam non magis gratia dicetur, quàm meritum, eo quod repeti de iure quodammodo possit;

Sed

Sed contra est, nam gratia ista non ideo diceretur debita de condigno saltem, ita ut teneatur Deus impertire illam de rigore iustitiæ, quia fecit homo, quod potuit naturaliter, nam gratiæ donum transcendit naturalitatis gradum, cuiusmodi non sunt nostra opera sumpta præcisè, ita ut nulla quis illud possit, nisi tantum de congruo, ratione lucrari, quapropter Christus Dominus Annuit cap. 17. B. Lucæ num. 10. Cum hæc omnia feceritis, dicite, serui sumus inutiles, quod debuimus facere, fecimus ne scilicet quis crederet, aliquod sibi supernaturale donum esse debitum propter suos habitus, vel actus naturales bonos moraliter, nam hi prærequiruntur quidem, ne infundatur gratia repugnant, ut tali permanenti, non tamen ipsi sunt huiusmodi, ut necessario, ac de rigore iustitiæ ipsos forma Gratiæ subsequatur, cum, ut dictum est, superioris ista sit ordinis,

& longè maioris excellentiæ, nec
possit attingi de se per quosvis a-
ctus ab humana natura profluētes,
ergo ex parte hominis ad Gratiam
gratum facientem vel prærequiri-
tur dispositio, vel saltem simul, &
concomitanter includitur.

Videtur, quod Gratia magis, &
minus essentialē recipiat, nam si
donum aliquod supernaturale in-
funditur, vel infunditur quoad to-
tam eius essentialē, vel non, si pri-
mum, iam nihil deerit requisitę per-
fectionis, ac proinde totum habe-
bit complementum specificum, ita
ut nulla prorsus Gratiæ fieri possit
additio, ac proinde gratia non di-
ceretur pati magis, & minus, quod
tamen experientia docet falsum
esse, cum cernatur alius alio in ope-
ribus charitatis ardentior, si verò
secundum, iam non erit donum ra-
tionis eius, quam ponimus, quippe
cum gradus essentialis diversifice-
tur per superuenientem specificam
dis-

differentiam, & sub eadem ratione
ultima possint plures conseruari spe-
cies, quod est absurdissimum; Sed
contrà est, nam gratia ista vel con-
sideratur quoad sua essentialia, se-
cundum quæ non recipit magis, &
minus, cum quilibet informatus gra-
tia infusionem eius participet in
gradu ultimo differentiali specifi-
co, vel consideratur secundum quod
illa decrementum, & augmentum
patitur, cum fieri maior, & minor
possit supernaturalis infusio, licet
non possit magis infusio vna esse,
quàm alia in eodem, ne conceptus
essentiæ, differentiæq; specificæ sim-
plicissimus destruat, ut in cor-
poreis qualitatibus accidit, puta
calore, ac frigore, quæ licet in se,
ac præcise considerata in quouis
gradu completissimâ habeant qua-
litem huiusmodi rationem, tamen
pro ut subiecto inhærent, magis, &
minus participari dicuntur, non
quod magis sit calor, vel frigus v-

num, quàm aliud, sed quod vnum sit maius alio, & quod vnum participet eādem rationem essentialē intensius, ergò Gratiā magis, & minus essentialē non recipit.

Videtur, quod certo scire quis possit, esse Deo se gratum, cum enim ab aliquo bona opera fiunt, benè etiam intrinsecè dixeris esse dispositum, cum autem mala, malè dispositum, Vnde Christus Dominus cap. B. Matth. 7. num. 16. Ex fructibus, inquit, Cognoscetis eos, & ibidem num. 18. subdit, non potest Arbor mala fructus bonos facere, neq; arbor bona fructus malos, vni mirum intelligeremus, actus externos certissima esse signa habituum internorum, ac proinde quem esse Deo gratum, vel contrā odibilem, ex his facilè posse dignosci; Præterea quis animaduertens, à se ritè fuisse Sacramenta percepta, seq; intrinsecè nihil nisi bonum appetere, ac bonum etiam sequi extrinsecè sem-

semper indefesse, quis, inquam as-
firmare non possit prò certo, ab ipso
Deo se diligi? & in eius amore per-
sistere? Sed contrà est, quia prauum
est, atque inscrutabile cor hominis,
vt scriptura cecinit, ità vt nemo
quãtumuis perspicacis ingenij pro-
bè possit non solùm alienæ, sed neq;
sux mentis arcana percipere, vnde
Psalmo 18. num. 13. David clama-
bat, Delicta quis intelligit? ab oc-
cultis meis munda me Domine; &
verò sæpissimè nosmetipsos decipi-
mus blandientes nobis, excusantes
nos ferè, ac de nobis laudabiliora
suadentes, quamuis interim nos ad
se mirificè pertrahat appetitus, &
iucundi, vel utilis delectatio, quod
vehementer in status, ac rerum va-
rietate dignoscatur, in quibus vt
plurimum nouam mentē induimus.
vel potius diuersam nos habere per-
spicimus, quam aliqua alia prius
caussa occultabat, erit igitur certi-
tudo illa humana solùm, fallibilis

videlicet, quia possumus bonos illos actus nō ex impulsu charitatis, sed ex aliquo terreno respectu, ac motione peragere, ergo quis certo scire non potest, esse Deo se gratum.

Videtur, quod homo possit omne verum cognoscere, atq; omne bonum velle per sua naturalia sine nova gratiæ infusione, cum enim omnis potentia sit ad aliquem actum nec possit ad illud nō esse sufficiens, ad quod est ordinata naturaliter, cumq; sit in homine tam potentia intellectiua ad percipiendum vera, quàm potentia volitiua ad persequendum bona, sequitur, ut nulla sit difficultas, quin possit de se & omnia vera cognoscere, & omnia bona velle, alioqui talibus potentijs carere sanissimè diceremus, quod tamen nulla debet ratione concedi, Sed contrà est quia nulla potentia potest suę perfectionis gradum excedere, nam istud esset suprà

na-

naturę vires agere, sed extendit po-
 tentia se tantum ad ea, quę pro-
 portionata sunt sibi, licet igitur ve-
 rum sit, posse hominem per sua na-
 turalia sibi à Deo in creatione con-
 cessa sine noua infusione multa ve-
 ra cognoscere, multa item moralia
 bona peragere, tamen quia hæc ad
 supremum finē supernaturalis Bea-
 titudinis nostrę nullum habent or-
 dinem, ideo de se sunt prorsus in-
 ualida, cumq; illa, quę ad istum fi-
 nem inferuiunt, nullo possint pacto
 pertingi naturaliter, absolutè dice-
 tur, neq; vera omnia cognosci pos-
 se, neq; bona omnia peragi, nisi po-
 tentiæ noua infusione aliqua perfun-
 dantur, & supernaturale quasi com-
 plementum recipiant proportiona-
 tum ad actus, ex dictis habetur con-
 sequenter, non posse quem à pecca-
 to resurgere, actusq; charitatis su-
 pernaturales producere Diuina,
 gratia non adiuuante propter im-
 proportionem, & superexcedentiam
 quan-

quandam actibus ipsis intrinsecam;
Ex dictis item non sequitur, posse
quē per sua naturalia ab omni pec-
cato recedere, quia destitutus à
gratia legum discrepantia concu-
rente facillimè supernaturalem ca-
ptum rationis excedentia deferet,
vt humana tueatur, ac teneat.

Videtur, quod non possit quis in
gratia constitutus augmentum gra-
tiæ, consequenter neq; æternæ vitæ
Beatitudinem promereri, quia sic
omne operans Bonum aliquod, il-
lud obtineret, per actum enim pri-
mum obtineret secundum, per se-
cundum verò tertium, & sic dein-
ceps vsque ad actum vitæ suæ vlti-
mum, sed hoc repugnat experiētiæ,
quia videmus multos à charitate
decidere, præterquam quod cap. 2.
Apoc. num. 4. notatur; Sed contrā
est, nam perseverantiæ donum pro-
mereri nihil est aliud, quàm prome-
reri confirmationem in gratia, &
quod non possit amplius quis à sta-
tu

tu suæ gratiæ dimoueri, neque amplius peccare, & quod non possit non velle bonum, seu in bonitate, iustitiaq; persistere, quod est contrā status vitæ præsentis rationem; Illud verò scilicet augmentum gratiæ promereri, atq; æternæ vitæ Beatitudinem, solū est per actum Virtutis acquirere dispositionem maiorem ad subsequentes, qui produci possunt, non tamen producuntur infallibiliter, quia potest adhuc velle malum, cum non fuerit confirmatus in gratia, & solū est posse de iure mercedem producto actui debitam expectare, quæ merces est quasi præmium condignum actus facti ab homine in gratia constituto, & ab homine in virtute meritorum Christi Domini operante, sed illa possunt fieri, nam potest quis in gratia constitutus vltcrius operari, secundum gratiam, cum habeat in se ipso principium sufficiens augmenti prædicti, & potest quis æternæ vitæ

Bea-

Beatitudinem promereri, cum ea sit eorundem actuum finis, ac terminus, ergo potest quis in gratia cōstitutus augmentum gratiæ, consequenter æternæ vitæ Beatitudinem promereri.

Videtur, quod iustificatio non sit infusio rectitudinis, seu ab iniquitate ad æquitatem traductio, primus enim, & potissimus iustificationis actus est peccatorum remissio, per quam Deus expurgat maculis animos, & quædam hominibus quasi debita contracta dimittit, ergò directè, propriè, ac formaliter iustificatio non est aliud, quàm peccatorum remissio; Sed contrà est nam terminus ad quem huius motus est infusio, seu traductio illa, omnis autem motus specificationem suam desumit ab hoc termino, ergò nō aliud erit directè, propriè, ac formaliter iustificatio, quàm id, quod per istum terminum importatur, sed illud, quod per hunc terminum

minum importatur, est infusio re-
 ctitudinis, seu ad æquitatem tradu-
 ctio, ergò iustificatio est infusio re-
 ctitudinis, seu ab iniquitate ad æqui-
 tatem tractio; Qua in re aduer-
 tendum est, non excludi terminum
 à quo motus in descriptione allata,
 ut completa sit maximè, cum præ-
 sertim ut plurimum non à priuatio-
 ne, licet hoc etiam fieri possit, sed
 à contrario inexistente actualiter
 in subiecto detur hic transitus, er-
 go iustificatio est infusio rectitudi-
 nis, seu ab iniquitate ad æquitatem
 tractio; illud non omiserim in
 iustificatione adulti prædicta requi-
 ri necessariò liberi arbitrij motum
 in ipsomet adulto iustificando, ita
 ut ille per suum actum intrinsecum
 & detestetur peccatum, & se Deo
 subijciat gratiam infundenti, cum
 tamen in infantibus iste arbitrij li-
 beri motus & interpretatiuus suffi-
 ciat, & quodammodo Virtualis.

o Videtur, quod miraculosa dici nec
 pos-

possit, nec debeat iustificatio impij, illud enim est miraculosum, quod sit extraordinariè, seu præter naturæ, ac rerum ordinem, ita vt pariat admirationem intuenti, quemadmodum suscitatio mortui, seu mul- tum ægrotantis repentina sanatio per immutationem aliquam, & al- terationem qualitatum instantaneam, sed nihil est minus tale, quàm iustificatio impij, cum maxime con- naturale sit homini, Deo subdi, & maxime consentaneum rationali- bus creaturis a malo recedere, ac virtutem sequi, ergo miraculosa di- ci nec potest, nec debet iustificatio impij; Sed contra est, quia iustifi- catio impij motum inuoluit liberi arbitrij suo modo ægrotantis in- peccatum, inuoluit item quandam animi quasi resurrectionem ad gra- tiã, eo quod animus iam quodam- modo spiritualiter obijsser, sed ista reputantur miraculosa in sensibi- libus, etiamsi natura sit capax re-

pa-

21
parationis illius, quoniam absolute
loquendo fieri non potest per me-
dia, seu principia naturalia, sed re-
quiritur necessario extraordinaria
facultas, & potentia, sicut in rebus
corporalibus miraculosis cōtingit,
ergò miraculosa dici potest, ac de-
bet iustificatio impij, Neque diffi-
cultatem facit connaturalitas illa
proposita, quia natura humana non
est in statu creationis integro, sed
maximam habet ad bonum repu-
gnantiam, neq; solum impotentiam
ad supernaturalia de se, verum e-
tiam ad bonos actus morales diffi-
cultatem singularem, ut quæ omnes
habitus laudabiles in corruptione
primæ amiserit, immò & malos o-
mnes eodem instanti suscepit, Ni-
hil igitur obstabit, quin possit, ac
debeat miraculosa dici, licet insen-
sibilitas faciat opinari contrarium.

TRA-

TRACTATUS

DE FIDE.

Idetur, quod Fides non
sit infusio supernatura-
lis, per quam facile cre-
dimus reuelationes Di-
uinas, quia vnumquodq; in tantum
creditur, in quantum iudicatur es-
se verum, vel falsum per precogni-
tum aliquod naturale principium,
quod est quasi fundamentum cre-
dulitatis totius, vt patet per indu-
ctionem ad singula, sed illud, quod
tale est, infusio supernaturalis non
est, ergo fides non est infusio super-
naturalis huiusmodi; Sed contra
est, quia licet fundetur assensus in-
ha-

habitu naturali intellectus, non ta-
 men ipse habitus est ratio formalis
 propter quam inclinemur ad cre-
 dendum conclusiones propositas,
 sed ratio ista formalis assensus est
 Diuina reuelatio, cui si conclusio
 non inhæreret, nunquam certum
 eliceret nostræ mētis assensum, cum
 & vigorem ab illa recipiat, & in-
 concussam admodum firmitatem;
 Porro hunc habitum rectè dici su-
 pernaturalem infusionem, quamuis
 hominis liberi constans motus, ac
 determinata voluntas requiratur,
 vt quid ad actus educendos intrin-
 secè necessarium patet, quia illa, &
 potentiam complet, & lumen com-
 municat, per quod proximè ad o-
 pera virtutis peragenda disponi-
 mur, ità vt, sicut in humanis, quæ
 superadditur potentiæ qualitas in-
 hærens firmiter, dicitur habitus, ità
 in supernaturalibus complemētum
 potentiæ intellectiue istud, quia
 non per actus à nobis elicitos ac-
 qui-

quiritur , sed per Sanctum Spiritum
 Diuinitus impertitur , habitus di-
 citur supernaturalis infusus , ergo
 Fides ipsa est infusio supernatura-
 lis, per quam facile credimus reue-
 lationes Diuinas .

• Videtur, quod Fidei possit subesse
 falsum, quia potest fieri, vt nos cre-
 damus aliquam esse reuelationem
 Diuinam, quæ tamen humana sit
 imaginatio, quod contingit hæreti-
 cis, qui dogmata falsa concipiunt,
 & sequuntur, sicut etiam potest quis
 falli, dum cogitat , Dei sibi chari-
 tatem inesse , cum tamen sit maxi-
 mè cogitatio ista fallibilis, eo quod
 humana quadam potest ad creden-
 dum istud facilitate perducì, Idem
 valet in spe , quæ sæpe non quidem
 spes erit , sed præsumptio , vt quæ
 putet , posse à se illud iurè præten-
 di , & expectari , à quo est aliena
 quam maximè; Sed contrà est, quia
 licet decipi possit ille , qui credit,
 non tamen id ex fide prouenit, quæ
 per

per certissima principia probat ea, quæ profert, sed ex defectu accidit mentis nostræ, quæ propter suam, vel corruptionem, vel imbecillitatem sibi persuadet, cælestes Reuellationes esse illas, quæ maxime distant à Veritate Diuina, & quæ prorsus à Diuinitate sunt alienæ, quippe cum per falsas explanationes concipiat, dixisse Deum illa, quæ minimè credi Deus voluit, quod vera non essent, & quod explicet per falsos conceptus, ea intellexisse pro veris, quæ maxime abhorrent à bonitate tam singularis essentiæ, erit igitur non ipsa fides falsa per se, sed conceptus hominis falsus, vt qui putet, aliquid esse de fide, quod non est, quo proponitur, modo, de fide, quæ non nisi per accidens, vt dictum est, non autem per se alicui potest falsitati subesse.

Videtur, quod fides non sit in intellectu, tanquam in subiecto, nam

habitus est forma illius potentia, quæ actus imperat in genere aliquo, sed potentia, quæ imperat actus fidei, voluntas est, cum ea se determinet ad credendum omnia, quæ intellectui proponuntur, ut vera etiam supra captum intellectus, ergo voluntas est subiectum fidei, non autem intellectus; Sed contrarium est, tum quia fides versatur formaliter circa verum, vel falsum, quod ut sic obiectum est intellectus, non autem voluntatis, tum quia perficiet intellectum inseruiendo ipsi pro regula directiua internorum, actuum circa veritatem, & falsitatem producibilium, quippe cum intellectus assentiatur propositionibus, & facile absq; ullo errore operetur in iudicando ex vi formæ huius, & habitus superadditi, qui quasi complet potentiam ad hoc, ut sit principium sufficiens. & proportionatum producendi per se, ac facile actus ad illud obiectum

ctum pertinētes; Neq; obstat
actus fidei per voluntatem in-
rentur, quie hoc est quid subsequi
determinatum aliquod iudicium
intellectus circa veritatem, vel fal-
sitate rei credibilis, cum ille exi-
stimet ex proposita sibi causa non
debere se in enunciato captum e-
tiam humanum excedente à tali,
vel tali credulitate recedere, quam
credulitatem licet saepe iudicium
aliud conetur explodere, tamen
ex vi habitus infusi confirmata
mens ad retinendum conceptum
prius factum permouet volunta-
tem, ergò fides est in intellectu
tamquam in subiecto.

† Videtur, quod fidei forma non
sit charitas, quia forma est id,
per quod aliquid constituitur in
esse tali, sed per charitatem fi-
des nō constituitur in esse tali, cum
illa totum suum esse desumat ab
hoc, quod est credere propter re-
velationem diuinam, vnde etiam

B se-

separari potest charitas, ita ut fides animo insit in suo esse fidei pleno, & perfecto, quod fieri minimè posset, si charitas esset quid ultimò constituens ipsam fidei rationem, cum nihil possit extra causas esse, si deficiat illud, à quo recipit suum esse intrinsecum, & per quod intrinsecè in tali suo esse perficitur, & completur; Sed contrà est, quia fides vel consideratur quatenus est principium credendi propter diuinam reuelationem; vel quatenus principium est operandi meritorium, si consideretur primo modo, iam certum est charitatem nullatenus ad rationem istam pertinere intrinsecè, quia in tali esse constituitur per gradum differentialem ipsimet intrinsecum fidei, si verò secundo modo consideretur, nemo sanus negabit, quin charitatis sit proprium informare fidem, & quasi viuificare, atq; in suo esse completo constituere illam, ad hoc ut

me-

meritoria opera exerceantur, & fiant, cum quasi mortua, & vita carentia dici possent, ut si ea non esset, vani fierent actus omnes operantium hominum, potest igitur asseri liberè, aliquo eam modo formam esse, licet fides per se sola esse possit, sicut anima est forma corporis organici, non quidem quatenus ipsum est corpus organicum, præcisè, ac secundum se sumptum, quia ut sic in suo esse constituitur per formam præcedentem, illam, quæ prius de materia ista educitur, sed anima forma est organici corporis, quatenus est principium subiectivum sensitivæ vitæ corpus ipsum organicum, quod in casu nostro est maximè aduertendum.

Videtur, quod fides nullo modo sit virtus, fides enim potest à charitate seiungi, ut patet in multis re-generatorum credentium firmiter, qui tamen facilè Dei præcepta contemnunt, sed proprium virtutum.

videtur, inseparabilem inter se connexionem habere, cum virtus apparens dici debeat illa, quæ alterius coniunctione nō gaudet, quia singulæ ab vno, eodemq; honestatis fonte deriuant, vnde prudentia, quæ iustitiam deferit, prudentia non est illa quidem, sed astutia potius nuncupanda, ergò; Præterea quod est compossibile cum peccato, non est virtus; sed fides est compossibilis cum peccato, ergò fides non est virtus; Sed contrà est, nam virtus est habitus perficiens potentiam, cui adhæret, sed fides est huiusmodi, cum perficiat intellectum per ordinem, ad veritates Diuinas, ergò fides est virtus, Neq; verum est, non posse disiungi virtutes aliquot inter se, nam potest inesse virtus potentiæ, quoad formalitatem, & rationem quandam, licet non insit secundum aliam, & quoad eius perfectionem omnimodam propter dispositiones varias, quas huius-

mo-

modi habitus pręrequirunt, & propter diuerfos terminos, ad quos eedem diriguntur, ac tendunt, vt in casu prudentię proposito, quę quatenus quandam respicit incolumitatem propriam, separari potest ab ea parte prudentię, quę incolumitatem respicit alienam; Ceterum potest esse quis mitis, qui omnino fortis non sit, & iustus esse perfectę per respectum ad alios, qui nō admodum in se ipso sit prudens; Hoc maximē verum erit in casu fidei, quę diuersam ab alijs complet potentiam, licet concedamus etiam omnimoda perfectione sua carere, dum à charitate seiungitur, ex quo etiam patet illud, quod de impossibilitate cum peccato refertur, probare solūm disiunctam à charitate fidem nequaquā esse vndequaq; perfectam, cum à sua quasi vita nempe charitate scindatur; patet vltcrius, non posse fidem, quę virtus est, inesse

Dæmonibus, qui maximè sunt virtutum incapaces.

- 6 Videtur, quod qui non habet fidem vnius Articuli, possit habere fidem alterius, nihil enim est experientia certius, sed videmus, populos aliquot licet errent in vno, ità firmiter inhærere alijs, vt nulla possint ratione subuertri: præterea cum Articuli de rebus sint vel distinctis inter se, vel omninò diuersis, ijque magis, & minus explicitè per scripturas probentur, nulla videtur assignabilis causa, cur vni non possit intellectus assentiri firmiter, dum in alio vel dubitat, vel prorsus est, inobediens, & rebellis, Ergò qui non habet fidē vnius Articuli, potest habere fidē alterius. Sed contrà est, quia omnes Articuli sub vna, eademque formali ratione conueniunt, ideo enim creduntur, quia Deus propositiones huiusmodi in diuinis Scripturis reuelatione media patefecit, sed aucto-

thoritas prædicta simplicissima est, nec maiorem habere vim debet in vno, quam in alio habeat, sed vel in totum reijci, vel in totum retineri, ita ut ea sit ratio formalis, per quam intellectus reuelatis per efficacem Dei gratiam supernaturaliter assentitur; quare si motio ista Dei abesset, & respectus intrinsecus, non eliceretur vllus certus actus meritorius, ergò non potest credi vnus Articulus alio refutato; Porro ad experientiam allatam respondetur, fidem populorum illorum non esse supernaturalem, & diuinam, quæ gloriam possit vel expectare, vel consequi, & quæ Deo sit grata, sed maximè naturalem, & humanam, suamq; omnem recipere ab aliqua ipsorummet discredentium coniectura, seu quasi probabili motione firmitatem, quod vel ex eo etiam licet animaduvertere, nam hi hæresi vna admissa in alias multas occasione data sal-

possit, nec debeat iustificatio impij; illud enim est miraculosum, quod sit extraordinariè, seu præter naturæ, ac rerum ordinem, ita ut pariat admirationem intuenti, quemadmodum suscitatio mortui, seu multum ægrotantis repentina sanatio per immutationem aliquam, & alterationem qualitatum instantaneam, sed nihil est minus tale, quàm iustificatio impij, cum maxime contrarium sit homini, Deo subditi, & maxime consentaneum rationalibus creaturis à malo recedere, ac virtutem sequi, ergo miraculosa dici nec potest, nec debet iustificatio impij; Sed contra est, quia iustificatio impij motum inuoluit liberi arbitrij suo modo ægrotantis in peccatum, inuoluit item quandam animi quasi resurrectionem ad gratiã, eo quod animus iam quodammodo spiritualiter obijisset, sed ista reputantur miraculosa in sensibilibus, etiamsi natura sit capax re-

pa-

parationis illius, quoniam absolute loquendo fieri non potest per media, seu principia naturalia, sed requiritur necessario extraordinaria facultas, & potentia, sicut in rebus corporalibus miraculosis cōtingit, ergo miraculosa dici potest, ac debet iustificatio impij, Neque difficultatem facit connaturalitas illa proposita, quia natura humana non est in statu creationis integro, sed maximam habet ad bonum repugnantiam, neq; solum impotentiam ad supernaturalia de se, verum etiam ad bonos actus morales difficultatem singularem, ut quæ omnes habitus laudabiles in corruptione prima amiserit, immò & malos omnes eodem instanti suscepit, Nihil igitur obstat, quin possit, ac debeat miraculosa dici, licet insensibilitas faciat opinari contrarium.

TRA-

TRACTATUS

DE FIDE.

V Idetur, quod Fides non sit infusio supernaturalis, per quam facile credimus reuelationes Diuinas, quia vnumquodq; in tantum creditur, in quantum iudicatur esse verum, vel falsum per precognitum aliquod naturale principium, quod est quasi fundamentum credulitatis totius, vt patet per inductionem ad singula, sed illud, quod tale est, infusio supernaturalis non est, ergo fides non est infusio supernaturalis huiusmodi; Sed contra est, quia licet fundetur assensus in

ha-

habitu naturali intellectus, non tamen ipse habitus est ratio formalis propter quam inclinemur ad credendum conclusiones propositas, sed ratio ista formalis assensus est Diuina reuelatio, cui si conclusio non inhæreret, nunquam certum eliceret nostræ mētis assensum, cum & vigorem ab illa recipiat, & inconcussam admodum firmitatem; Porro hunc habitum rectè dici supernaturalem infusionem, quamuis hominis liberi constans motus, ac determinata voluntas requiratur, vt quid ad actus educendos intrinsecè necessarium patet, quia illa, & potentiam complet, & lumen communicat, per quod proximè ad opera virtutis peragenda disponimur, ità vt, sicut in humanis, quæ superadditur potentiæ qualitas inhærens firmiter, dicitur habitus, ità in supernaturalibus complemētum potentiæ intellectiue istud, quia non per actus à nobis elicitos acqui-

qui-

quiritur , sed per Sanctum Spiritum
 Diuinitus impertitur , habitus di-
 citur supernaturalis infusus , ergo
 Fides ipsa est infusio supernatura-
 lis, per quam facile credimus reue-
 lationes Diuinas .

- 2 Videtur, quod Fidei possit subesse
 falsum, quia potest fieri, vt nos cre-
 damus aliquam esse reuelationem
 Diuinam, quæ tamen humana sit
 imaginatio, quod contingit hæreti-
 cis, qui dogmata falsa concipiunt,
 & sequuntur, sicut etiam potest quis
 falli, dum cogitat , Dei sibi chari-
 tatem inesse , cum tamen sit maxi-
 mè cogitatio ista fallibilis, eo quod
 humana quadam potest ad creden-
 dum istud facilitate perducì, Idem
 valet in spe , quæ sæpe non quidem
 spes erit , sed præsumptio , vt quæ
 putet , posse à se illud iurè præten-
 di , & expectari , à quo est aliena
 quam maximè; Sed contrà est, quia
 licet decipi possit ille , qui credit,
 non tamen id ex fide prouenit, quæ
 per

per certissima principia probat ea, quæ profert, sed ex defectu accidit mentis nostræ, quæ propter suam, vel corruptionem, vel imbecillitatem sibi persuadet, cælestes Reuellationes esse illas, quæ maximè distant à Veritate Diuina, & quæ prorsus à Diuinitate sunt alienæ, quippe cum per falsas explanationes concipiat, dixisse Deum illa, quæ minimè credi Deus voluit, quod vera non essent, & quod explicet per falsos conceptus, ea intellexisse pro veris, quæ maximè abhorrent à bonitate tam singularis essentiæ, erit igitur non ipsa fides falsa per se, sed conceptus hominis falsus, vt qui putet, aliquid esse de fide, quod non est, quo proponitur, modo, de fide, quæ non nisi per accidens, vt dictum est, non autem per se alicui potest falsitati subesse.

Videtur, quod fides non sit in intellectu, tanquam in subiecto, nam

B

hi-

habitus est forma illius potentia, quæ actus imperat in genere aliquo, sed potentia, quæ imperat actus fidei, voluntas est, cum ea se determinet ad credendum omnia, quæ intellectui proponuntur, ut vera etiam supra captum intellectus, ergo voluntas est subiectum fidei, non autem intellectus; Sed contra est, tum quia fides versatur formaliter circa verum, vel falsum, quod ut sic obiectum est intellectus, non autem voluntatis, tum quia perficiet intellectum inseruiendo ipsi pro regula directiua internorum, actuum circa veritatem, & falsitatem producibilium, quippe cum intellectus assentiatur propositionibus, & facile absq; vlllo errore operetur in iudicando ex vi formæ huius, & habitus superadditi, qui quasi complet potentiam ad hoc, ut sit principium sufficiens. & proportionatum producendi per se, ac facile actus ad illud obiectum

ctum pertinētes; Neq; obstat, quod actus fidei per voluntatem impere-
rentur, quia hoc est quid subsequēs determinatum aliquod iudicium intellectus circa veritatem, vel falsitatem rei credibilis, cum ille existimet ex proposita sibi causa non debere se in enunciato captum etiam humanum excedente à tali, vel tali credulitate recedere, quam credulitatem licet saepe iudicium aliud conetur explodere, tamen ex vi habitus infusi confirmata mens ad retinendum conceptum prius factum permouet voluntatem, ergò fides est in intellectu tamquam in subiecto.

Videtur, quod fidei forma non sit charitas, quia forma est id, per quod aliquid constituitur in esse tali, sed per charitatem fides nō constituitur in esse tali, cum illa totum suum esse desumat ab hoc, quod est credere propter re-
velationem diuinam, vnde etiam

B a se-

separari potest charitas, ita ut fides animo insit in suo esse fidei pleno, & perfecto, quod fieri minimè posset, si charitas esset quid ultimò constituens ipsam fidei rationem, cum nihil possit extra causas esse, si deficiat illud, à quo recipit suum esse intrinsecum, & per quod intrinsecè in tali suo esse perficitur, & completur; Sed contrà est, quia fides vel consideratur quatenus est principium credendi propter diuinam reuelationem; vel quatenus principium est operandi meritorium, si consideretur primo modo, iam certum est charitatem nullatenus ad rationem istam pertinere intrinsecè, quia in tali esse constituitur per gradum differentialem ipsimet intrinsecum fidei, si verò secundo modo consideretur, nemo sanus negabit, quin charitatis sit proprium informare fidem, & quasi viuificare, atq; in suo esse completo constituere illam, ad hoc ut

me-

meritoria opera exerceantur, & fiant, cum quasi mortua, & vita carentia dici possent, ut si ea non esset, vani fierent actus omnes operantium hominum, potest igitur asseri liberè, aliquo eam modo formam esse, licet fides per se sola esse possit, sicut anima est forma corporis organici, non quidem quatenus ipsum est corpus organicum, præcisè, ac secundum se sumptum, quia ut sic in suo esse constituitur per formam præcedentem, illam, quæ prius de materia ista educitur, sed anima forma est organici corporis, quatenus est principium subiectivum sensitivæ vitæ corpus ipsum organicum, quod in casu nostro est maximè aduertendum.

Videtur, quod fides nullo modo sit virtus, fides enim potest à charitate seiungi, ut patet in multis re-generatorum credentium firmiter, qui tamen facilè Dei præcepta contemnunt, sed proprium virtutum,

videtur, inseparabilem inter se connexionem habere, cum virtus apparens dici debeat illa, quæ alterius coniunctione nō gaudet, quia singulæ ab vno, eodemq; honestatis fonte deriuant, vnde prudentia, quæ iustitiam deferit, prudentia non est illa quidem, sed astutia potius nuncupanda, ergò; Præterea quod est compossibile cum peccato, non est virtus; sed fides est compossibilis cum peccato, ergò fides non est virtus; Sed contrà est, nam virtus est habitus perficiens potentiam, cui adhæret, sed fides est huiusmodi, cum perficiat intellectum per ordinem, ad veritates Diuinas, ergò fides est virtus, Neq; verum est, non posse disiungi virtutes aliquot inter se, nam potest inesse virtus potentia, quoad formalitatem, & rationem quandam, licet non insit secundum aliam, & quoad eius perfectionem omnimodam propter dispositiones varias, quas huius-

mo-

modi habitus prærequirunt, & propter diuerfos terminos, ad quos eodem diriguntur, ac tendunt, vt in casu prudentiæ proposito, quæ quatenus quandam respicit incolumitatem propriam, separari potest ab ea parte prudentiæ, quæ incolumitatem respicit alienam; Cæterum potest esse quis mitis, qui omnino fortis non sit, & iustus esse perfectè per respectum ad alios, qui nõ admodum in se ipso sit prudens; Hoc maximè verum erit in casu fidei, quæ diuersam ab alijs complet potentiam, licet concedamus etiam omnimoda perfectione sua carere, dum à charitate seiungitur, ex quo etiam patet illud, quod de impossibilitate cum peccato refertur, probare solùm disiunctam à charitate fidem nequaquã esse vndequaquæ perfectam, cum à sua quasi vita nempe charitate scindatur; patet vltèrius, non posse fidem, quæ virtus est, inesse

Dæmonibus, qui maximè sunt virtutum incapaces.

Videtur, quod qui non habet fidem vnius Articuli, possit habere fidem alterius, nihil enim est experientia certius, sed videmus, populos aliquot licet errent in vno, ità firmiter inhærere alijs, vt nulla possint ratione subuerti: præterea cum Articuli de rebus sint vel distinctis inter se, vel omninò diuersis, ijque magis, & minus explicitè per scripturas probentur, nulla videtur assignabilis causa, cur vni non possit intellectus assentiri firmiter, dum in alio vel dubitat, vel prorsus est, inobediens, & rebellis, Ergò qui non habet fidem vnius Articuli, potest habere fidem alterius. Sed contrà est, quia omnes Articuli sub vna, eademque formali ratione conueniunt, ideo enim creduntur, quia Deus propositiones huiusmodi in diuinis Scripturis reuelatione media patefecit, sed aucto-

thoritas prædicta simplicissima est, nec maiorem habere vim debet in vno, quàm in alio habeat, sed vel in totum reijci, vel in totum retineri, ita ut ea sit ratio formalis, per quam intellectus reuelatis per efficacem Dei gratiam supernaturaliter assentitur; quare si motio ista Dei abesset, & respectus intrinsecus, non eliceretur vllus certus actus meritorius, ergò non potest credi vnus Articulus alio refutato; Porro ad experientiam allatam respondetur, fidem populorum illorum non esse supernaturalem, & diuinam, quæ gloriam possit vel expectare, vel consequi, & quæ Deo sit grata, sed maximè naturalem, & humanam, suamq; omnem recipere ab aliqua ipforummet discredentium coniectura, seu quasi probabili motione firmitatem, quod vel ex eo etiam licet animadvertere, nam hi hæresi vna admissa in alias multas occasione data sal-

tem vehementi de se non difficile
prolabuntur.

Videtur, quod non teneatur quis
aliquam Articulorum sacræ fidei
habere credulitatem explicitam,
nam si tenetur, vel necessariā erit
credulitas ista de omnibus, vel de
aliquibus tantum; non quidem de
omnibus, quia sic plurimi simpli-
ces irreparabiliter damnarentur
propter multipliciter articulo-
rum istorum, de quibus non facile
tanta posset instrui multitudo, qui
tamen simplices in Baptismate in-
fufum gratiæ donum recepissent,
non est item necessaria credulitas
ista de aliquibus, quia non debet
esse maior de vno, quàm de alio ra-
tio, cum omnes eodem modo & di-
rigantur, & pertineant ad acquifi-
tionem salutis, & nemo possit sal-
uari, qui non habeat plenam, & in-
dubitatum fidē de omnibus absq;
vllō defectu, ergo non tenetur quis
explicitè credere Articulos fidei,
cum

cum præsertim pateat, infantes frequentissimos sine huiusmodi explicata credulitate saluari; Sed contra est, quia nemo potest attingere finem Beatitudinis, qui non sequatur, ac teneat media ad dictum Beatitudinis finem ordinata, istud enim in omni etiam genere finis requiritur siue naturæ, siue artis, siue etiam morum ille sit, sed media ordinata ad finem Beatitudinis inter cætera sunt ipsa mysteria fidei, maxime principalia ea scilicet, quæ continentur in Symbolo, ita ut sint quasi præparatoria charitatis, & gratiæ, ergo nemo potest attingere finem Beatitudinis, qui non teneat mysteria fidei saltem principalia, ea scilicet, quæ continentur in Symbolo.

- 8 Videtur, quod plures in dies condi possint Articuli fidei, patet, quia nouæ etiam in dies insurgunt hæreses, quæ tolli, & eradicari non possunt, nisi noua aliqua succedat

definitio, quod successiue sæculis
 omnibus seruatum fuit in Ecclesia,
 nam & per Concilia vniuersalia,
 & per Summos Pontifices determi-
 nata semper fuerunt audacter illa,
 super quibus mota est controuer-
 sia exemplo ab Apostolis sanctis
 desumpto, qui difficultate in ritu
 Circumcisionis excitata, vt con-
 stat ex cap. xv. Actuum, legitimè
 conuocato Concilio decreuerunt
 illustratione Sãcti Spiritus media,
 quod in toto terrarum orbe à Chri-
 sti fidelibus debuit communiter ob-
 seruari; Sed contrà est, quia licet
 Apostoli, vtpote fundatores Eccle-
 siæ potestatem habuerint libros Ca-
 nonicos conscribendi, eos nimi-
 rum, qui nouam fidei doctrinam
 continerent, non tamen apparet,
 ipsos potestatem eandem in Eccle-
 sia reliquisse, ne varijs identidem,
 ac nouis vti regulis opus foret, seu
 Apostolica doctrina imperfecta vi-
 deretur extitisse in ijs, quæ perti-
 nent

dent ad consequentem salutis,
 Hæc igitur esse non potest nisi sem-
 per eadem, quæ scilicet fuit primo
 tradita, vt per diuinas Scripturas
 reuelata; Authoritas verò conces-
 sa Ecclesiæ ad tuitionem faciet po-
 sitorum; Quod si plurima nouiter
 proponantur, non erunt illa qui-
 dem putanda noua dogmata, sed
 solùm nouiter explicata, ita vt ex
 Scripturis diuinis, & Apostolicis
 traditionibus originem traxerint,
 & in ijsdem proprium fundamen-
 tum habuerint, sensum autem ve-
 rum, & explicationem congruam
 ab Ecclesiæ corpore, nempe Con-
 cilijs vniuersalibus, ac Pontifice
 summo per determinationem legi-
 timam mutuauerint.

- 9 Videtur, quod fidei cōfessio per-
 acta extrinsecus non sit ad salutem
 animi necessaria, nihil enim impe-
 dit, quò minus quis corde fidem fo-
 heat, licet eam ore non proferat,
 nam potest quis corā Deo sanctus
 esse,

esse, qui tamen ab hominibus igno-
retur; Quis dicat, exterioribus in-
sistere, seu exteriora exposcere
Deum, qui vnus perscrutari pecto-
ra consuevit? & qui maximè non
secundum faciem iudicat? sed in-
tima intuetur animorum? dum
enim ore fides reticetur, mente
quis intrinsecè poterit in Dei ho-
norem operari, vt non debeat fide-
lis non dici, licet ore non iudicet,
qui in voto cum ipso Deo vnitur;
Ceterum quasi frondes arborum
externa seu verba, seu opera repu-
tantur, vt etiamsi ornent, non ta-
men sint penitus ad conseruationem
necessaria; Sed contrà est, quia
Deus est totius humani compositi,
scilicet non animi solùm, sed cor-
poris etiam Dominus superiorità-
te plenissima, ergò ab vtroq;, si de-
tur occasio, & necessitas postulet,
vt plenum obsequium recipiat, ex-
petit famulatum, aliàs valdè im-
perfecta esset ista seruitus, sicut et-
tiam

tiam iuri subiectionis nostræ, ac diuinæ Dominationis plurimum, contradicit, sed istud adimpleri non potest, nisi fiat non corde solum, sed etiam ore confessio, sic enim diuideretur obsequium, & per consequens principatus, quod tamen est absurdum, cum dedeceat, quem esse Dei, & alterius Deo aduersantis etiam secundum diuersas sui partes, quia sic Deus immerenti faueret, atq; hostem suum faciente gratum dilectione prosequeretur, quod nulla debet ratione concedi; patet verò illa, quam dixi, rebellio, & hostilitas, quia propter humanum respectum aliquem & ad aliquod euitandum temporale detrimentum diuina Gloria omittitur & veritas occultatur, quod summum defectum coarguit, cum paruifери debeat Creatura omnis, si cum Deo Opt. Max. conferatur; præterea omnis maculæ fuga est ad salutē necessaria, cum
 nihil

nihil possit inquinatum in supernaturalem gloriam introire, ergò fidei confessio peracta extrinsecus est ad salutem animi necessaria.

10 Videtur, quod infidelitas non sit peccatum grauiissimum, illud enim est huiusmodi, per quod maximè a Deo disiungimur, & per quod maximè ab eodem Deo separamur, sed nihil est magis tale, quàm odium, quod formaliter, ac directè charitati Dei opponitur, & quod formaliter, ac directè dicit separationem à Deo, quæ separatio non per intellectus assensum, sed per voluntatum coniunctionem remouetur, ac tollitur, ergò infidelitas nō est peccatum grauiissimum; Præterea suppono, peccatum omne esse defectum, quia ille peccare dicitur, qui à recta viuendi regula deuiat, & qui nequaquam debitum perfectionis actum attingit, vnde sequitur, illum peccare maximè, qui maximè à proposita rectitudine

ne deficit, & qui minus actum perfectionis assequitur, sed nemo est seu magis, seu minus talis, quàm infidelis, qui quasi fundamentum, & radicem destruit bonitatis, dum præter voluntatem, & appetitum rationalem de se cæcum, intellectiuam etiam sui partem omnium nobilissimam, & perspicacissimam, à Deo retrahit, & abducit repugnando, & contradicendo propositis, ergo infidelitas est peccatum grauissimum; Neq; vim vllam habet illa formalis oppositio, quæ contrà Dei bonitatem fieri memoratur, quia si rectè perpendantur actus infidelium, maximè omnium opponuntur, & contradicunt charitati Diuinæ, neq; solùm impropriè, quia parùm, immò & minimè diligere Deum conuincitur, qui non modo Deum non appetit, sed neq; fidem habet verbis Dei; Cæterùm plures infidelitatis reperiri species certum est, nam vel

CHRIST.

Chri-

Christum Omnino quis respuit,
 vt Iudæi, & Ethnini, vel solùm
 in aliquo sanè, vt Hæretici, pro-
 fitentur.

TRA-

TRACTATUS

D E S P E .

- I **V** Idetur, quod Spes non sit habitus supernaturalis infusus, per quem supernaturalem Beatitudinem expectamus, nã quis ideo sperat, quia bonum sibi proponitur facile consequibile, is verò non supernaturalis, sed maximè naturalis est actus cum omne bonum propositum, vt consequibile conceptum naturaliter appetatur, neq; sit opus auxilio speciali, ac proinde neq; habitu superiore naturales vires excedente in Deo, ad quod ipsa

ipsa natura suprâ modum propen-
 sa esse dignoscitur, & ad quod im-
 menso quodam quasi pondere, ac
 viribus tracta defertur, cuiusmodi
 est appetitus Beatitudinis, qui ita
 in natura est insitus, vt ab eo nulla
 possit ratione diuelli; Præterea ca-
 pacitas in natura inuenitur ad Bea-
 titudinem dictam, ergò non erit
 Spes illa supernaturalis, quippe
 cum habitus desumant speciem
 suam à terminis, ad quos dirigun-
 tur, ac tendunt, sed si capacitas,
 in natura inuenitur, non nisi natu-
 ralis est terminus eo quod natura
 minimè ad superiora debeat ordi-
 nari, ergò neq; spes ista Beatitudi-
 nem supernaturalem expectat; Sed
 contrà est, quia licet naturaliter
 quis appetat bonum, non tamen
 appetit omne bonum naturaliter,
 sed illud solum, quod potest natu-
 ræ viribus obtineri, sed Beatitudo
 ista naturalis non est, nam etsi na-
 tura capacitatē quandā ad ipsam
 ha-

habeat, tamen erit obedientialis potius, cum naturæ terminos, & opinionem transcendat, vnde neq; naturaliter est cognoscibilis, & per consequens neq; appetibilis naturaliter, ergò neq; viribus naturalibus obtinebitur, ergò Spes erit habitus supernaturalis infusus, per quem supernaturalem Beatitudinem expectamus.

Videtur, quod spes obtinendæ Beatitudinis supernaturalis nullo modo sit virtus, nam virtus, vt etiam suprâ ostendimus, est quod perficiens, illam, cui adhæret, potentiam, sed spes nō perficit suam potentiam, quia si perceret, non adhuc etiam expectaret, aut ad expectandum disponderet, ergò spes obtinendæ Beatitudinis supernaturalis nullo modo est virtus; præterea spes nullam omninò dicit adaptionem boni præsentem, sed futuram solummodo, cum ipsa sit de non habito, & valdè remoto bono, quod

quod tamen ex conceptu consequi-
 bilitatem importet, sed illud, quod
 huiusmodi est, perfectionem impor-
 tare non rectè creditur, ergò neq;
 rectè virtus existimabitur; Sed
 contrà est, quia licet non complea-
 tur potentia à spe dicta totaliter,
 & secundum omnem rationem, se-
 cundum quam est in se perfectibi-
 bilis, eò quod per similes qualita-
 tes perfici possit ulterius saltem in
 statu vitæ, tamen est aliqua ratio
 perfectionis, quam ista spes etiam
 in potentia sua ingenerat, licet de
 bono futuro, dum scilicet eam per-
 mouet, & inclinât facilè ad expe-
 ctandum illud, quod laudabilissimè
 rationabilissimeq; iuxtà Dei præ-
 ceptum appetitur, quod si minus
 fieret, in potentia ipsa singularis
 imperfectio remaneret, quid licitè
 bonum præsens, & mutabilitati su-
 biectum expeteretur; Item ex crea-
 turis expectare commodum nequa-
 quam esset illieitum, quod tamen
 con-

contra naturā est Bonitatis veræ,
quæ mentes auertit à creaturis in
Deum, ergò spes obtinendæ Beati-
tudinis supernaturalis est virtus .

Videtur, quod spes non inhæreat
memoratiuæ potentiæ , sed alicui
alij potius , cum enim spes forma-
liter sit expectatio boni , vel perti-
net ad intellectum , quatenus expe-
ctationem includit , quippe mouet
intellectum expectatio , dilectio-
nem autem boni generat appeti-
tus , eò quod actus cognoscitiuus
per intellectum est producibilis ,
quæadmodum appetitiuus per vo-
luntatem efficitur eo quod in bo-
num apprehensum feratur ; præte-
rea potentia memoratiua præteri-
tarum est rerum, spes autem futu-
rarum , ergò spei subiectum non
est vlllo modo memoratiua poten-
tia iudicanda, sed aliqua alie, nem-
pe intellectiua , seu volitiua , quæ
ad illius actus educationem dispo-
sitione, ac facilitate quadam indi-
get

get propter siue imbecillitatem, siue corruptionem naturæ; nam licet intellectus habeat pro obiecto veritatem, & pro obiecto bonum habeat appetitus, tamen neque ille per se pereipit omnes rerum essentias, neque hic expetit illa quæ verè sunt bona, cum igitur, huiusmodi expectatio boni perfectiua sit, & quidem potentiæ alicuius, quæ ut diximus memoratiua non est, restat, ut vel perfectiua sit intellectus, vel etiam voluntatis, & vel uni ex his propriè insit, vel alteri; Sed contrà est, quia & intellectus directè, ac formaliter veritatè respicit, & voluntas directè, ac formaliter bonum, sed spes neque directè, ac formaliter veritatem dicit, neque directè, ac formaliter bonum, cum spes propriè, ac verè sit directè, ac formaliter expectatio, seu phantasia salutarium, ergò spes intellectui, ac voluntati non inest, ergò inest memoratiuæ

po-

potentiæ, cum assignare non sit potentiam rationalē aliam, maximè cum ipsi conueniat, & veri per fidem crediti, & boni per charitatem dilecti libèter meminisse, atq; iucundè admodum expectasse, vt ideò spes verè bonorum futurorum sit expectatio, licet etiā dici possit verè memoria expectatiua cognitorum, Spes igitur non inest alicui alij, sed memoratiuæ potentiæ.

Videtur, quod Spes non realiter distinguatur à Charitate, ac Fide, tum quia virtutes hæ Theologicæ, simul infunduntur à Deo, vt realitas vnus absq; realitate alterius esse non possit, & ab vno, eodemq; principio supernaturali proueniat tum quia singulæ producant super obiecto eodem actus suos, & ad idem supernaturale obiectum tendunt, vt nulla possit adduci ratio, quæ tantam in ipsis à parte rei distinctionem apponat, quippe cum formalis distinctio dici possit esse

C

sus-

sufficiens, ea nimirum, quæ realitatem eandem retineri asserit formalitate deperdita, sicut in numeris accidit, qui vnitate aliqua superaddita primam speciem diuersificant, licet ipsius numeri realitas firma permaneat; Sed contrarium est, tum quia hæ virtutes Theologicæ diuersis insunt potētijis, quod necessario realem secum trahit distinctionem, tum quia in obiecto saltem formalis distinctio reperitur, cum vnicuiq; Deus sub diuersa tamen ratione sit terminus, quæ tamen formalis distinctio cum identitate habitus non consistit, eò quod diuersam innuant facilitatem impressam, tum etiam quia licet de facto v. plurimum infundatur coniunctæ, non tamen implicat id fieri separatim, vt ex actuali disiunctione colligitur, in transgressione præceptorum decalogi, & ficta receptione Baptismatis, neq; dicendum est, subintrare distinctionem

functionem formalem, ut aliàs fieri solet in aliquibus, quia in segregatione, quam ponimus non solum formalitas, sed radicalitas etiam extirpatur, Spes igitur non formaliter solum, sed etiam realiter distinguetur à Charitate, ac Fide.

5 Videtur, quod Spes via generationis sit Charitate posterior, nam ut concedamus supponi gloriæ fidem ab eo, qui gloriam sperat, & expectat, non tamen idem sequitur, aut verum erit in charitate, quæ formaliter amorem eiusdem gloriæ dicit, quia nemo sperat, vel expectat ea, quæ negligit, & ad quæ non inclinatur affectus, sed sperat, & expectat illa maximè, ad quæ benè voluntas affecta reperitur, ut dici potius debeat, spem à charitate præcedi, quàm à spe charitatem, quis enim super assequutione speret eius boni, quod habere nequaquam ipse desideret, ut

C

2

pro-

propterea dici debeat illud sperare, atq; etiam expectare, quòd diligat, ita vt motiua spei ratio sit ipsa sperata rei dilectio; sed contrà est, quia quamvis non possit non habere fiduciarium expectationem Beatitudinis consequendæ, qui diligit, & quâvis possit etiam ideo habere, quia diligit, non tamen per directum erit hoc actum, sed potius per reflexum, nam primum quidē ideo expectamus Beatitudinem, quia dari credimus promerentibus, & ideo diligimus, quia nos illam consequuturos esse speramus, cum animi motus ad impossibile, quod fuerit conceptum vt tale, minimè pertrahatur, neq; vllò modo quis diligat; quod se consequuturum esse desperet, atq; ideo etiam quia desperet, ergo Spes via generationis Charitate quidem prior est, non Charitate posterior.

6 Videtur, quod Spes nequaquam ha-

habeat certitudinem; sed maximè sit in se ipsa fallibilis, sunt enim complures, qui sperant quidem, sed tamen à spe sua cadunt, quia quod sperabant, non obtinent, cum celestem Beatitudinem nunquam attingant, ut non ideo quis obtineat, quod sperat, quia consequutur illud se sperat, sed quia nihil aliud est, quod impedit, nam si ex eo assequutio ista procederet, nemo non obtineret illud idem, quod sperat, & nemo vnquam prorsus in expectatione sua falleretur, quod tamen rationi, & experientiae cernimus aduersari, eò quod sperare quis possit, qui charitatem non habeat, vnde neq; rem speratam assequetur, quod si etiam habeat charitatem, dum sperat, tamen potest à charitate ipsa, ac proinde etiam à spe decidisse, ita ut spei prædictæ non consequatur effectus; Sed contra est, quia nemo, qui sperat, dum rectè sperat, non

fortitur effectum , aut expectatione sua potitur, sed illud assequitur, ad quod animus tendit sperando , nam contrà decus , ac rationem , tam excellentis virtutis esset , appellere animum ad aliquid , ad quod demùm non pòsset perducere, ac licet non sola sufficiat, tamen hoc nō tollit, quò minus ipsa, quod suum est, exequatur perfectè , immò quia non sola sufficit , sed ab alijs etiam debet confoueri, fallax videtur esse , quod tamen est falsum , quia vt simili modo in fide contingit , se habet hoc ad virtutem spei per accidens , cum per se loquendo , si charitas requisita non desit , non possit non efficere, quod speratur, & quod intenditur, assequi, dum tamen hæc eadem ipsa non deficiat , quod non à virtutibus ipsis, sed potius à libero arbitrio , & ab infundente dependet, spes igitur habebit certitudinem, neq, erit de se ipsa fallibilis.

Vi-

7 Videtur, quod vtiliter possit sperare quis alteri, sæpe enim concessit aliquid alicui Deus, quia quis illi bonum petijt, & bonum expectavit, alioqui frustra darentur supplicationes pro alijs, & frustra quis studeret, alios ad virtutem impellere, quod ideò fit semper, quia speratur finis assequutio, & vero de ratione communionis Sanctorum est expetere bona alijs, & per precum frequentiam eadem promereri, ne profus vana sit, & inutilis, quid enim dicta communio prædicetur, si virtus vnus nihil alijs prodesse possit, & nihil illi proficere, cum ergo spes, vt habitum est suprâ, sit virtus, & Sanctorum communio, non nisi in virtutibus, & alijs donis spiritualibus, ac saltem indifferentibus admittatur, benè dicetur, quod possit vtiliter sperare quis alteri; Sed contrâ est, quia spes debet inherere potentia illius, qui sperat, nec potest

C 4 test

test fieri communicatio quasi luminis, si non habeat ipsemet, cui communicationis tribuitur actus, nec possit participare influxum corporis mystici qui sit præcisus à dicto corpore, nam eo posito maximum sequeretur absurdum, ut scilicet quis posset sperare simul, & semel, quia illi sperat alius, & contrà non sperare, quia spe vacua memoratiua reperitur, neq; vim habet oppositio communionis, tùm quia eodem modo sequeretur, quod posset amare quis alteri, tùm quia communio non est nisi Sanctorum, videlicet in fide, spe, atq; charitate de gentium, ità ut spe dicta carentes minimè admittantur, tùm etiam quia preces, ac desiderium alterius spem habentis in se ipso solùm eatenus impetrat, quatenus Deo videtur, cum ex vi iustitiæ nihil possit ea de causa flagitari, & nihil penitus expectari, ità ut iniuria illi fiat, si à Deo

à Deo negetur, Non ergò potest
utiliter sperare quis alteri.

- 8 Videtur, quod absolutè, ac simpliciter sperare quis licitè possit in homine, nam licitè quis potest in eo sperare, à quo seu mali leuamen habere, seu commodum potest recipere, cum hoc nihil sit aliud, quàm vti creaturis, quas Deus produxit, & quidem ad id, ad quod ipse produxit, sed potest quis seu mali leuamen habere, seu recipere ab homine commodum, vt patet experientia, nulla enim alia ferè de causa tot in orbe terrarum cliētela cernuntur, nisi quia sibi sepe fuit ab alijs auxilium impertitum, vt quia quis videt sua se ipsum virtute destitutum, quam tamen in aliquo non est obscurum inesse, ab eodem seu sui mali leuamen expectat, seu commodum opportunum; immò dignus potius esset, qui argueretur quàm maximè qui suis mederi posset incommo-

dis opem implorando, & expectando ab aliquo, qui tamen hanc eandem aut contemnere, aut paruifacere consuesceret, cum & imprudens dici posset, & ineptus etiam esset, si occasionem suæ curandæ utilitatis aspernaretur, ac Dei quasi dona repelleret; Sed contra est, quia Deo videtur auferre gloriam, qui spem suam ponit in alio, quasi nolit ipsi Deus benefacere indigentibus, ut propterea cecinerit scriptura, Maledictus, qui confidit in homine, ac ponit carnem brachium suum, nec verò ita reprobat spes ista, ut nullatenus in creaturis sperare sit licitum, nam certè hoc esset quodammodo Dei dona repellere, cum ipse Deus impertierit munera alijs, per cuius manus recipienda sunt, nobis, sed solum reprobat, ut non eo modo, vel mente sperentur ab alijs, ut prima illi causa iudicentur, nec putent a Deo dona illa defluere, quæcunque sint.

sint, ac si Deus non sit primum principium gratiarum, ita ut absolute, ac simpliciter ab vno Deo sit omne auxilium, & omnis vera felicitas expectanda, per participationem verò solum quandam ab alijs; ergo absolute, ac simpliciter quis in homine licite sperare non poterit..

• Videtur, quod præsumptio non sit spes excedens, seu spes inordinata, per quam scilicet nimirum de virtute propria; vel nimirum de Diuina bonitate confidimus, tum quia imbecillitas hominis ita est manifesta, ut stultus omnino existimandus esset, qui possessa omnia creata, Deo non referret accepta, sed à se boni aliquid habere iudicaret, tum quia tanta est Dei bonitas, ut semper magis, ac magis in infinitum de illo sperare meliora liceat, non enim exhaustibilis est bonitas, per quam dicitur aliquis in præsumptionem incidere cum,

C 6 tanta

tanta spes in nobis de ipso Deo esse non possit, vt non magis, ac magis de illo confidere, ac sperare sit licitum, quamobrem potius erit vitium, quàm virtus de Creatore Deo non vsquequaq; confidere, aut sperare quàm maximè; ergò præsumptio non est spes excedens, seu spes inordinata, per quam scilicet nimium de virtute propria, seu nimium de Diuina bonitate confidimus; Sed contra est, quia licet verè stultus quodammodo putandus ille sit, qui de sua virtute fidit, ac sperat, quasi per eam solùm possit supernaturalem Beatitudinem consequi, non tamen defuerunt multi, qui huic opinioni pertinaciter adhæserunt credentes, suis se naturalibus viribus in tantam euehi posse meritorum altitudinē, quasi Christi Domini virtus superuacanea sibi esset in suis operibus ad hoc vt accepti, & grati Deo Creatori existerent, ac dictam superna-
tu-

turalem Gloriam ab ipso de iustitiæ rigore deposcerent; Rursus licet infinita sit Dei bonitas, non tamen ideo bona sunt expectanda peccatori ut tali, quia sic Deus in præmium malefactorum impertire dona videretur, & quasi per remunerationem fouere peccatum, seu etiam viam aperire peccatis, quod est absurdissimum, erit ergo præsumptio spes excedens, seu spes inordinata, per quam scilicet nimium de virtute propria, & nimium de diuina Bonitate confidimus.

- 10 Videtur, quod desperatio, seu diffidentia consequenda Beatitudinis, seu certa mali futuri phantasia non possit ab infidelitate separari, ita ut ipsa simul cum fidei virtute consistat, nam sine dubio, qui de misericordia Dei diffidit, neq; credit peccata sibi condonaturum Deum, is est infidelis, eò quod neget Articulum in attributis

tis diuinis necessario supponen-
 dum, & qui totius gratiæ super-
 naturalis est fundamentum præci-
 puum, vt illo reprobato Redem-
 ptoris Dei conceptum necesse sit
 destrui vniuersum, cum esse non
 possit quis Deus, & non esse sum-
 mè beneficus, ita vt etiam in per-
 uersos, & improbos eius beneficen-
 tia extendatur, cum igitur ad Ar-
 ticulum fidei spectet confidentia
 super misericordia Dei, nec possit,
 vt ante differuimus, haberi fides de
 Articulis alijs, si vel vnus omitta-
 tur, ac desit, restat, vt non possit
 fidei virtus sine virtute spei rema-
 nere, ac proinde neq; desperatio
 ab infidelitate seiungi, & cum fi-
 dei virtute consistere; Sed contra
 est, quia potest fieri, vt quis con-
 cedat infinitā Dei misericordiam,
 qua tamen hic, & nunc, atq; in ta-
 li prauitatis statu constitutus ar-
 bitretur se prorsus indignum, &
 iustitiæ potius, pœnæq; , quàm glo-
 ria:

riæ promerentem, quippe cum fortasse nunquam toto tempore suæ vitæ destiterit Dei bonitatem offendere, immò peiores semper mores, & actus exercere consueuerit, neq; non Deum misericordem, sed æque etiam iustum esse iudicabit, cui vt tali competit scelestos homines grauibus pœnis, supplicijsq; subijcere, poterit ergò desperatio, seu diffidentia consequendę Beatitudinis, seu certa futuri mali phantasia ab infidelitate separari, ita vt ipsa simul cum fidei virtute consistat..

TRA-

TRACTATUS

DE CHARITATE.

Idetur, quod Charitas
V non sit habitus superna-
turalis infusus, quo quis
facile diligit Deum, &
proximum, multi enim diligunt
Deum, & proximum, qui tamē ista
supernaturalitate non gaudent, ex
his fuerunt illi ethnici, qui naturæ
rationisq; lumen sequuti, & com-
munia vitia detestati actus mora-
liter bonos, ut plurimum protule-
runt, ut, dum in re nulla offendisse
reperiuntur, non nisi temere di-
cantur Charitatis habitu caruisse;

Præ-

Præterea si Charitas donum supernaturale infusum est, verius erit amor, quo Deus diligit creaturam, quàm contrà, inam posito, quod non potest diligere quis Deum, nisi diligatur à Deo, immò quod ideo creatura diligit, quia Deus diligit, & posito quod non possit exercere Charitatis actus, nisi proueniat à Deo charitas, iam non dicetur magis per charitatem diligit creatura Deum, quàm Deus creaturam, ac proinde effector operum charitatis non magis dicetur creatura, quàm Deus; Sed contrà est primò, quia contrà conceptum, & rationem charitatis ad supernaturalem Beatitudinem perducentis est, quod naturaliter habeatur, neq; ille amor, (quicquid in ethnicis concedamus) gradum iustificantis charitatis attingit, neq; verè, ac propriè charitas nuncupabitur, sed solùm dilectio naturalis, qua suum benefactorem,

quis

quis reueretur, & colit, porrò hæc
 vt de se imperfecta est maximè, ita
 potest etiam cum peccati macula,
 & scèditate consistere; Rursus li-
 cet Deus infundat verè charita-
 tem, & verè debeat ipse, vt à crea-
 turis diligatur, diligere creaturas.
 non tamen ex hoc sequitur, quin,
 sicut homo facultatem proximam
 habet exercendi charitatis actus,
 ita etiam ipse idem dici possit per
 charitatem, seu dilectionem super-
 naturalē diligere Deum, & proxi-
 mum, eò quod ad actus charitatis
 liberè se moueat, ac se ipse deter-
 minet, atq; etiam liberè consen-
 tiendo concurrat, ergò Charitas
 est habitus supernaturalis infusus,
 quo quis facilè diligit Deum, &
 proximum.

Videtur, quod Charitas non sit
 maxima, seu suprema virtutum,
 nam illa solum est huiusmodi, quæ
 potentiæ excellentiori inhæret,
 cum habitus non sint aliud, quàm

po-

potentiarum ipsarum complementa , nec possit complementum superare sibi oppositum , si potentia ipsa non superet , cum ad idem omnino genus, & gradum eundem referatur potentia, & complementum ipsius , & ad eundem terminum tendant, & ducant; Sed fides potentia excellētiore inhaeret, cum illi subsit intellectus, per quem magis , immò ferè solùm ad similitudinem Dei accedimus , & qui est quasi oculus voluntatis ipsius, ergò potius fides est maxima , & suprema virtutum , ergo non est huiusmodi charitas ; Præterea ille habitus est perfectior , qui perfectiorem actum producit, cum effectus naturam causæ suæ sequatur; sed perfectior est actus fidei, quàm actus charitatis , vt qui hunc habeat à se dependentem , ipse verò sit prorsus à se , atq; independens quoad ordinē aliorum habituum , & actuum eorundem, cum & prior sit,

fit, & solus permanere possit, ergo
fidei habitus est perfectior habitu
charitatis; Sed contrà est, quia
licet intellectus præcisè sumptus
nobilior sit voluntate sumpta præ-
cisè, tamen quia pro vt ista pro-
ducit actus rationalitatem inuo-
luit, cum minimè moueatur, nisi
per discursum aliquem præceden-
tem, non erit in suis habitibus, &
operationibus vlllo modo inferior,
vt quæ supponat, & quasi pro fun-
damento vtatur lumine rationis,
quæ vt est primum principium,
actuum præclarissimorum, ita quid-
dam imperfectum absolutè dicit,
quod per suum determinari, &
compleri debet appetitum, obie-
ctum, & finem hominis vltimo at-
tingendo; Neque verum est, perfe-
ctiorem esse actum fidei, quàm cha-
ritatis, propter ordinem, quem
Charitas habet ad ipsum, quia li-
cet à charitate supponatur, & præ-
requiratur, vt diximus necessariò
actus.

actus fidei, tamen id solum infert, per vltterius aliquid ipsum actum fidei, seu animum, in quo inest ipse actus esse cōplendum, ita vt, quod perficit hominem vltimo, nihil sit aliud, quàm ipse charitatis actus, & habitus; Adde, quod excellentior charitas dicitur, quia magis illustrem facit possidentem; ergò charitas est maxima, & suprema virtutum.

3. Videtur, quod Charitas voluntati non inest, cum enim voluntas de se cæca sit, & incapax omninò visionis, quia non est apta nata lumen recipere, nec poterit habere de se aliquid, per quod aliquantulum cōpleatur, eo quod repugnet amplecti, ac sequi, quod nullo modo percipias, & cōgnoscas. Quod si dicas, per superuenientem habitum perfici secundum eum modum secundum quem habet aptitudinem, & secundum quod propriam dicit imperfectionem, ita vt non

de

debeat informari per quid alterius rationis, quod scilicet cognitionem importet, sed eiusdem potius, quod adiuuet appetitum, ac proinde poterit charitatis esse subiectum; Respondetur, voluntatem, dum cæca manet, non requirere in se habitus perfectiuos, sed in potentia potius, per quam dirigitur, cum ipsa veluti manu duci debeat, & ad nutum dirigentis permoueri; Sed contrà est prædictis non obstantibus, quia potest flecti ad aliquid intellectus, & aliquid siue vt verum, siue vt verisimile concepisse, à quo tamen abhorreat appetitus, ita vt sequi, amplectique contemnat, & quasi manu duci se nolit, eo quod ipse idem intellectus aliquem alium conceptum fecerit, per quem appareat Animo, rem propositã in eo casu dubiam, & incertam esse, & sibi nequaquam bonam, & vtilem, sed prorsus, aut aliquo saltẽ modo inexpectibilem,

ac

ac noxiam, ita ut, si quod omittitur, esset rationabiliter cupiendum, ut sæpe contingit, debeat appetitus determinari per aliquid, quod facilitatem inducat; Hoc verò in supernaturalibus nihil erit aliud, quàm charitas, per quam diligitur Deus, & proximus, & voluntas in Dei, ac proximi amorem tùm absolute, tùm faciliè inclinatur, eo quod boni rationem id habeat voluntati; Ergo Charitas inherit voluntati.

- 4 Videtur, quod Charitas in statu viæ non possit esse perfecta, tùm quia intellectus, quem sequitur voluntas informata charitate non habet in eodem statu viæ perfectionem omnem, ut propterea faciliè in errores labatur, nec possit esse dux perfectus alterius, neq, ad omnimodam perfectionem perducere, qui aliquam in se imperfectionem includit, tùm quia per Adæ peccatum ipsa voluntas, &
- ap-

appetitus corruptionem singularem est passus, ita ut admodum difficile, immo penitus impossibile sit illi dirigere suos actus in Creatorem perfectè, externis maximè sensibus in deteriora propellentibus, nemo igitur sanus concedet, posse charitatem in statu viæ perfectam esse, cum ex imperfecto ut tali perfectum non prodeat, nec dici possit, quod charitas tollat imperfectionem prædictam; cum de facto partis inferioris cum superiore certamen perpetuum illi sentiant, qui sunt in charitate constituti, ut vitari non possint defectus omnes, ac proinde nec possit in dicto statu viæ perfecta Charitas possideri, cui sententiæ scriptura etiam sacra fauet dicens, septies in die cadit iustus; Sed contrà est, quia licet de se sit rudis intellectus, & appetitus corruptus, singulæ tamen istæ potentiæ, per superinfusos habitus suos obtineant

per-

perfectionem requisitam, ita ut implicet, quem habere habitum alicuius rationis, & permanere secundum quod perficitur, imperfectum: cum ideo detur is habitus ut imperfectio ista tollatur, porro, quod dicit non posse usque ad summum intendi charitatem, virtutis huius aufert exercitium, & gratiæ vires eneruat, Deumque ut inuidum coarctat, quasi nolit perfectionem sui amoris concedere deposcenti, confirmatur, quod dicimus, quia potest quis in statu viæ abnegare appetitus omnes partis inferioris etiam perpositivos martyrij cruciatus, & per oblationem plenam superioris partis Deo faciendam, quo dato nulla erit in homine quoad charitatem imperfectio; ergo in statu viæ Charitas potest esse perfecta.

Videtur, quod semel habita Charitas nunquam possit amitti, quis enim dicat permissurum Deum, ut

D

is

is quem semel in sui amicum, filiumq; ascivit, & cui singulare donum gratiæ per infusionem liberaliter impertiuit, postea ab amicitia, seu filiatione dicta cadat, & singulari gratiæ dono amisso iterum in turpitudines, & ipsius Dei contemptum deuoluatur, ac redeat, Certè hoc indignum sapientiæ tam excellentis intelligentiæ iudicandum esset, nam frustrà laborare, atq; in incertum quasi currere videretur Deus, dum aliquid inchoat, quod ab illo debeat non multò post intermitteri, immò & negligentis curæ foret arguendus, dum pateretur suos vel amicos, vel filios quos prius à dæmonis manibus, & potestate in sui tutelam abstraxerat, rursus in seruitutem tam crudelis tyranni, atq; in actus morum peruersissimorum & conuerti, & ferri; Sed contrà est, quia licet Deus infundendo charitatem in sui amicitiam, & filiationem,

asci-

asciscat hominem, eumq; vocet sub patrocinium suum, ita ut videatur teneri quodammodo ad tuitionem eiusdem, ne quid interim aduersi ferat iniuste, tamen, quia homo iste liber est, & suae libertati relinquendus, ne fiat naturae rationali praedictum, quamvis nunquam desit sufficientem gratiam impertiri, & sufficientibus supernaturalibus bonis iuuare indebite diceremus cogi eum, qui nolit ad retinendam amicitiam, & tutelam filiationis praedictum, & indebite Deus vellet retinere paternum patrocinium eius, qui recusat subesse filialiter; immò dedecet Deum quasi sequi superbum, & ad se velle quasi vi trahere repugnantem; cum ipse potius debeat optari ab hominibus, & non nisi post multas etiam preces postulata concedere, cum igitur homo in gratia constitutus naturalem retenturus sit libertatem.

D a post

post acceptam etiam gratiam, poterit ab eo sine præiudicio supremæ dignitatis Dei, & singularis eiusdem sapientiæ charitas habita semel amitti.

- 6 - Videtur, quod Deus, & proximus non propter se sint ex charitate diligendi, nam is nō propter aliud sed propter se ipsum diligitur, qui nulla ratione alterius habita mouet appetitum ad beneuolentiam sui, ita ut ipse sit ratio finalis, & terminatiua operationis internæ, sed Deus, & proximus ex charitate non eo modo diligitur, ut nullius alterius ratio habeatur, neque eo modo pertrahit ad beneuolentiam sui, ut non detur alius quidam terminus dictam internam operationem reflectens, cum accidat, ut qui Deum, & proximum ita diligit, siue sit ex natura charitatis ipsius, siue ex nostra imperfectione proueniens, ultimatò a se referat dilectionem illam, cum
- Deum,

Deum, & proximum ideo solùm diligat, quia si hoc faciat, supernaturalē ab ipso Deo beatitudinem consequetur; ita ut beatitudo, quam ut sibi bonam apprehendit ratio motiua sit, atq; impulsiva humanæ mentis, & appetitus ad charitatem amplectendam; ergo Deus, & proximus non propter se solùm ex charitate diliguntur; Sed contrà est, quia licet verè, qui diligit, possit per actum reflexum charitatis commodum suum respicere, atq; ideo ad amorem Dei, & proximi permoueri, ac pertrahi, quia sibi bonum, atq; vtile iudicat, seruare legem istam propter expectationem promissæ sibi felicitatis, & præmij, tamen hoc de necessitate non accidit, quia potest animus præscindere à dicto suo actu prætensionem huiusmodi, & apprehensa Dei ipsius excellentia in tā insignis intelligētiæ amorem nulla admixta impuritate, ac

D

3

fine

sine vlla penitus reflexione, respectuq; deferri, eo quod illum non indignum existimet, qui propter se solùm etiam diligatur; immò & propter Deum facillimum erit, proximum eademmet dilectione complecti eximia ipsius Dei excellentia mentem obumbrante; diligitur etiam ipse proximus propter se, eo quod maximè sit in se diligibilis ob nobilitatem naturæ, vel secum inhabitantis gratiæ, poterit ergò Deus, & proximus etiam propter se, non autem solùm propter alium diligi.

- 7 Videtur, quod charitas non se extendat ad proximum etiam inimicum, charitas enim non potest velle, aut aliquem inducere ad volendum iniusta, eò quod nulla virtus debeat alteri repugnare, quod accideret, si contrà rationem impelleret ad dilectionem illius, qui præterquam quod bona non meretur, immò qui potius penam, & ultionē iustè deposcit, nihil omni-

nò quærit, [nisi damnum alterius, ut si charitas cogeret hisce benefacere, iniquitatem, & iniustitiam edoceret, vnde libera esset habenti charitatem dilectio inimici, neque ad ipsam dilectionem inimici cogi quis poterit ex vi charitatis; Adde quod proximus dici non possit, qui auersum à nobis gerit animum, & qui nobis [non nisi malum desiderat, cuiusmodi est inimicus, qui, si non obfit, ideo solùm fiat, quia vires defunt, cum de se velit propter animi peruersitatem destruere illum, qui odit, ut verius remotus nuncupetur inimicus, quia nihil non habet in se disiunctum ab alio, Charitas ergò non se extendet ad proximum inimicum; Sed contrà est, quia proximus etiam inimicus est Dei factura, & habilis ad participandum Deum per infusionem, & quidem non gratiæ solùm, sed etiam gloriæ, quod pro tempore, quo est euasibile, & quatenus est

D

4

eua-

euasibile, ligat quemcunque, qui
 pro filio Dei se gerit, vt eundem
 diligat, ne in absurdum deuenia-
 mus aliquod, vt scilicet finis auer-
 si, & oderimus eos, quos Deus am-
 plectetur, & quibus Deus beneuo-
 lentiam suam impertietur, quod
 esset inordinatum maximè, nam
 per eum, qui eiusmodi est, repro-
 batur quodammodo Dei iudicium
 quasi nō rationabiliter dilecturi, si
 diligit, contraria complectendo;
 Minus impellit ad iniusta Deus,
 quia summè iustum est, eum dili-
 gere, qui tam insignem intelligen-
 tiam diligit, seu eatenus diligere,
 quatenus eandem est dilecturus;
 Neq; remotus totaliter est à nobis
 putandus, qui vel Deum, & proxi-
 mum alium diligit, vel saltem est
 dilecturus, secundum quod eate-
 nus etiam est diligendus à nobis,
 extendet igitur se charitas ad pro-
 ximum etiam inimicum.

Videtur, quod in Charitate non
 sit

fit seruandus ordo, vel grāduſ, nam
 omnis, qui ex charitate diligit,
 propter Deum diligit, & quia gra-
 tam rem facit Deo, & quò magis
 magis diligit ex charitate, eo ma-
 gis diligit propter Deum, & quia
 gratam rem facit Deo, ſed grata
 res maximè in dilectione charita-
 tis fit Deo, ſi propter ipſum omnes
 æquè beneuolentia proſequamur,
 quia Dei creaturæ ſunt omnes, vn-
 de ipſe Deus apertè fauet omnibus
 liberaliter, & omnibus æquè im-
 pertit ſua dona, nulli denegans au-
 xilium requiſitum, ergo idem erit
 in dilectione noſtra ponendum, er-
 go in charitate non eſt ſeruandus
 ordo, vel gradus, præterea diligi
 ex charitate non debet, niſi prout
 in ipſo Dei præcepto proponitur,
 cum ipſum ſit regula, ſed in ipſo
 Dei præcepto non proponitur ali-
 quis ſeruandus ordo, vel gradus,
 vt clarè patet inſpicienti, nam ibi
 non dicitur, diligendum eſſe ma-

gis vnum, quàm alium⁹, præsertim in dilectione proximorum, immò potius in præcepti verbis contrarium adnotatur; ergò in charitate non est seruandus ordo, vel gradus; Sed contrà est, quia quod at-
tinet ad dilectionem Dei, & pro-
ximi, ordo in præcepto ipso decla-
ratur, vt nimirum Deus Creator
super omnes alios, seu etiam quæ-
cumque alia diligatur, vnde nulla
poterit remanere quoad hoc vel
minima dubitatio, & verò ratio-
nabiliter, quia vnusquisque dili-
get secundum perfectionem vir-
tutis, & meritorum amplitudinem
ne fiat vel iniuria excellentiæ, vel
euadamus ingrati cōtrà iustitiam,
quæ fundat charitatem, sed siue
consideretur perfectio virtutis, siue
meritorum amplitudo, præcedit
omnes, & singulas creaturas Deus,
& quidem supereminenti quodam-
modo; ergò Deus est super omnes,
& singulas creaturas diligendus;
ergò

ergò quoad Deum , & proximum in charitate seruandus est ordo , vel gradus . Præterea quod attinet ad proximos inter se , non est dubium,quin vnusquisque debeat ita maximè diligi , vt maximè nobis est proximus , ne detur aliquid inordinatum à Deo, quod si vnus remotior diligeretur magis proximior alio, vel saltem æquè, fieret proximiori iniuria , nam sæpe essent casus , in quibus liceret diligenti ex charitate per remotiore proximiorẽ omittere in rebus ad eius salutem pertinentibus , ac proinde & se ipsum, ac suam ipsius salutem , sed hoc non potest dici , quia sic benè anteponeretur salus alterius saluti propriæ , quod tamen est contrà rationem ordinatæ charitatis , quæ fundatur in iustitia, vt suprà est habitum; ergò non debet posse anteponi proximiori remotior, ergò debet ordo in charitate inter proximos etiam ipsos

conseruari; Neque vis fiat in verbis præcepti, Diliges proximum, sicut te ipsum, quia intelligitur, ut diligas, quomodo velles rationaliter diligi, quæ similitudo verificatur non quidem intensiue, sed extensiue in rebus; ergo in charitate quoad proximos seruandus etiam est ordo, vel gradus.

Videtur, quod schisma non sit verè, ac formaliter fractura vnitatis Ecclesiæ, quæ dissecet charitatem ipsius, sed potius iudicium, aliquod à fidei veritate diuersum, & fidei contradicens, eò quod schisma præcipuè non agnoscat summi Pontificis authoritatem, & superbe cæteros Catholicos aspernetur, quasi à recti sensus tramite declinarint; & verò neq; potest intelligi schisma in Ecclesia, quod simul non includat articulum aliquem à fidei veritate discrepantem, certum est enim non solere subsequi appetitum, nisi præoccupatus fuerit

rit à praiudicio animus , ita vt
 scissio, seu fractura ista potius, in
 mentis errore consistat, & suam
 habeat in ipso intellectu originem
 & formalem substantiam , quam
 aliquid consequutium erroris, &
 aliquid , quod inhæreat voluntati,
 Nam appetitus intrinsecè debet à
 conceptu animi permoueri, nec po-
 test siue ad internam , siue ad ex-
 ternam pertrahi actionem, nisi per
 mentem ipsam penitus inpellatur,
 ergò schisma verè , ac formaliter
 non est fractura vnitatis Ecclesiæ;
 Sed contrà est, quia licet nomen
 schismatis de se solum fracturam ,
 & scissionem importet, tamen v-
 surpatur communiter, vt fractu-
 ram , & scissionem indicet animo-
 rum, eam scilicet quæ fide retenta
 dissidium, & discrepantiam affe-
 rat voluntatum cum cæteris mem-
 bris , & capite contra rationem
 communicare nolentium , quod
 potius auersionem quandam spiri-
 tua-

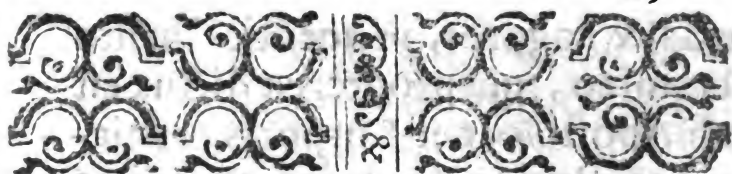
tualement habet annexam, quam errorem in fide aliquem, etiam si non sit illud quidem sine dissensu iudicii, sed quia istud est actum practicum, & rationem tantum particularē importat, neq; etiam erit verē de fide, omnis ergo hæresis feret schisma secum, ut quæ ipso initio de sui natura diuersificet intellectum, non tamen contra schisma feret hæresim, quia potest fidei vnitatem manente separatio fieri voluntatum, & communicationis dissidium intercedere propter causam ab hæresi multo minorem, schisma igitur verē, ac formaliter erit fractura, & scissio unitatis Ecclesiæ, quæ ipsius Ecclesiæ disseccet charitatem.

10 Videtur, quod schismatici nullam omnino retineant Ecclesiasticam potestatem, est enim absurdum, quod relinquatur potestas ab Ecclesia illis, qui se ab eius unitate separarunt, cum eiusdem vir-

tutis esse debeat auferre, cuius fuit dare, præfertim si non temerè, sed rationabili posita causa repetatur concessum, alioquin Ecclesia saepe armaret contrà se ipsam manus, & sibi ipsa non parùm obefset, atq; inimicos suos foueret, absq; eò quod posset tam singulari incommodo prouidere, porrò schismatici sunt huiusmodi, ipsi enim vltro proposuerunt obstinatè sibi, nol'e se præceptis Ecclesiasticis obedire summi Pontificis auctoritatem quasi nullam, & inuolidam contemnentes, & se ex aduerso quodammodo constituentes, & auctoritatem oppositam prædicantes, ergò nulla potestas debet ab Ecclesia relinqui schismaticis, ne detur occasio abusus in potestate prædicta; Sed contrà est, quia licet quoad exercitium actus, & quoad iurisdictionem in alios absurda sit potestas in schismaticis propter allatas rationes, & ne videatur

tur ipſe Author Eccleſiæ Chriſtus pati quodāmodo ſciſſionem, dum inter fideles diuerſa ſæpe quaſi capita ipſum representantia, & eandem authoritatem habentia ſtatuuntur, tamen videtur etiam indecens, & abſurdum æquè quandam aliam poteſtatem, quæ appellatur ordinis, à dictis perſonis ſchismaticis amouere, ita vt ſi poſtea redeunt ad Eccleſiam cum ipſa communicet, noua ſacrorum ordinum ſuſceptione ſit opus, quaſi non poſſit Deus malis etiam miniſtris vti ad gloriæ ſuæ diuitias declaranda, & ſemel accepto debeāt homines charactere priuari, ſed tamen peccāt vtrinque perſonæ cum ſcandalo ſe diuinis Myſterijs immiſcentes; ergo ſchismatici aliquam adhuc retinent Eccleſiaſticam poteſtatem, nō quidem illam, quæ iuriſdictionis, & exercitiij, ſed illam ſolū, quæ ordinis nuncupatur.

TRA-

TRACTATUS

DE GLORIA.

Idetur, quod Gloria non
 V sit affluentia plenissima
 seu participatio perfe-
 ctissima boni supernatu-
 ralis vniuersi, nam in affluentia,
 & participatione huiusmodi con-
 tinetur etiam bonum, quod spe-
 ctat ad corpus, cum istud sit me-
 dietas hominis nec possit quis esse
 gloriosus perfectè, si deficiat in
 isto, etiamsi potentias animæ su-
 periores habeat completissimas,
 nam is, qui careret gloria corpo-
 ris, sentire posset extremas mise-
 rias,

rias, & angores, vt accidit Christo Domino, qui propterea dictus est ab Apostolo, per Corporis cruciatus in gloriam suam intrasse, quia per ipsos fuit auctus prædicta gloria Corporis potentijs animæ rationalis à conceptu eiusdem Christi Domini perfectissimè gloriosis existentibus, sed hoc est vilissimum genus gloriæ, cum sit etiam communicabile belluis, vt indecens omninò existimari debeat creature rationalis gloriam in corporis gloria collocare, ergò gloria non est affluentia plenissima, seu participatio perfectissima boni supernaturalis vniuersi, ita vt gloriam etiam corporis ista gloria completatur, sed potius erit dictarum rationalium potentiarum absolutissimum complementum; sed contrà est, quia licet ad hoc, vt aliquis perfecte sit gloriosus, verè visio beatifica, & per charitatem perfectam vnio requiratur, quæ quasi

radix, & fundamentum est gloriæ
 vniuersæ, vtpote cum ab ea origi-
 naliter profluat in Corpus, tamen
 quia corpus est medietas hominis
 ipsius non potest intelligi, neq; de-
 bet concedi, vt dicatur gloriam
 actu quis habere perfectam, qui
 non sit item in corpore gloriosus,
 ne deuoluamur in absurdum, vt di-
 camus, quod idem sit & summè mi-
 ser, & perfectè, & ac plenè gloriosus,
 Neq; obstat, quod gloriam corpo-
 ris participare posset etiam bellua
 eò quod pars ista humani corpo-
 riti iucundissimè suam supernatu-
 ralem capacitatem expleat, & su-
 pernaturale desiderium per parti-
 cipationem istam, cuius possessio-
 rationi non repugnat, sed maximè
 illi esse consentanea reperitur, er-
 gò non sufficit ad perfectam glo-
 riam solum complementum poten-
 tiarum rationalium; ergò gloria
 est affluentia plenissima, seu par-
 ticipatio perfectissima boni super-
 na-

naturalis vniuersi .

- Videtur , quod gloriosus non videat essentiam Dei perfectè, ad hoc enim vt dici possit videre perfectè debet comprehendere totam illud, quod videt , nam quomodo perfecta visio erit illa , quæ vel multa , vel aliquid præterit , quod nequaquam intelligit in infinita substantia, in cuius apprehensione si concedi ceperit imperfectio, maior, & maior semper detegetur esse cum inter creatum intellectum concipientem, & ipsam diuinam conceptam essentiam infinita sit, incomparabilisq; distantia, ita vt si quid in Deo semel detur, ad quod mens nostra dicatur non pertingere neque per supernaturale subsidium, plura, & plura in infinitum concedi debeant occulta pertransire ; Porro comprehensio ista est impossibilis, nam quis speret, se vnquam posse percipere illa omnia, quæ spectant ad Deum intrinsecè, vt non
mi-

minus eum percipiat, quam ipse se percipit, ergò gloriosus non videt essentiam Dei perfectè, Sed contrà est, quia ad hoc ut dici qui possit videre essentiam Dei perfectè, satis est, quod secundum suam capacitatem, & iuxta naturæ suæ proportionem apprehendat Personæ, relationis, notionis, & attributi cuiuscumque naturam, neque necesse est, ut verbigratia videat actu singulos individuos, qui possunt ab omnipotentia Dei produci, & à manu Dei perfluere, sed ille dicetur suo modo videre perfectè, qui specierum omnium quoad singula attributa possibilium, & virtualiter, eminenterq; in Dei essentia contentarum, & siue naturalium, siue supernaturalium, quidditates cognoscet, & mediâ ratiocinatione percipiet, licet comprehensibilitas absit vnius Dei propria, quæ in singulis iisdem attributis ad perceptionem quorumvis etiam

etiam possibilem indiuiduorum
 extenditur ; porro in speciebus
 quia non admittitur infinitatis
 possibilitas propter determinatio-
 nem rerum ipsarum in se, dicetur
 etiam comprehendi Dei virtus, &
 essentia per gloriæ lumen infusum,
 quod sicut erit respectu aliorum à
 se distinctorum impressum, ita erit
 respectu sui ipsius gloriæ, ac respec-
 tu perfectionis actu in se ipso exi-
 stentis expressum, poterit ergò di-
 ci, quod essentiam Dei aliquo mo-
 do perfectè videat Gloriosus.

Videtur, quod Gloriosus non ita
 Deum amet, vt non possit sequi
 contrarium, vel saltem ab amore
 Dei recedere, patet, quia etiam
 in eo statu homo liber permanet,
 neque enim per gloriam natura
 nostra destruitur, sed potius supra
 modum statuitur, & completur,
 sed vbi libertas est, ibi absolute
 loquendo potest vtrumuis euenire,
 eo quod ibi sit electio, per quam

vni

vni quidem rei addiceris, cum ta-
 men habeas possibilitatē ad aliud
 ergò gloriosus absolutē potest e-
 tiam sequi oppositum, cum nihil
 sit, quod illum cogat, & quodam
 modo impellat, & perturbat ad v-
 num necessariò, ipso Deo non im-
 mutante naturas, ergo gloriosus
 non ita Deum amat, vt non possit
 etiam vel sequi contrarium, vel
 saltem ab amore Dei recedere; Sed
 contrà est, quia licet verè glorio-
 sus liber permaneat, & licet verè
 per actus rationalis appetitus eli-
 gat in amore Dei persistere, ita vt
 Deum diligat, quia velit, ad se ad
 illud media intellectiua cognitio-
 ne determinet, non autem quia
 vllò modo cogatur à Deo, tamen
 quia per scientiam infusam intel-
 lectui, errorum omni suspicione
 semota clarissimè videt, antè o-
 mnia Deum esse diligendum pro-
 pter eius infinitam excellentiam,
 & bonitatem eximiam, ita vt sibi
 pror-

prorsus nefas appareat, ei non totis viribus adhærescere, & quia hominis ratio ex vi perfectionis infusæ ita fuit erga virtutem affecta, ut pati nihil possit ab ipsa virtute dissonum, atq; discordans, eò quod in eo statu plenissimè vitiorum intelligat feditatem, & virtutum pulchritudinem singularem, respuit liberè quasi venena cōtrarium, & liberè amplectitur rectitudinem quasi succum salutarem, ita ut quia omnis error ab ea mente abest, & perpetuò aberit, omnis etiam aberit absque ulla dubitatione malitia, & metus defectus animo in virtute confirmato, & in rectitudine radicato, cuius causa est, non quidem libertatis amotio, sed superinfusa gratiæ, atq; gloriæ plenitudo, quæ nō nisi recta patietur admitti, ergò gloriosus licet liberè Deum amet, tamen ita Deum amat, ut non possit sequi contrarium, vel saltem ab amore

amore Dei recedere.

4 Videtur, quod gloria corporis non consistat in dotibus impassibilitate videlicet, agilitate, subtilitate, atq; claritate perpetuis; sed in perfectissima subordinatione corporis ipsius ad animam Creatori, ac Redemptori Deo seruientem, & præceptis rationis obtemperantem; nam illud est gloria corporis, quod est desiderabilissimum ipsi, & quod maximè congruit fini eiusdem, sed nihil est desiderabilius corpori, seu nihil magis congruit eius fini, quàm subijci animæ, dum Deo deseruit, ac præceptis rationis obtemperat, ergò gloria corporis maxima, vel etiam sola erit, dum Deo deseruit, ac præceptis rationis obtemperat; Minor patet, quia in miserijs etiam grauissimis corpus potest esse maximè gloriosum, dum aduertit, ac sentit, suas omnes vires illud vnum intendere, atque in eo

E so

solum laborare, ut nimirum Deo
 satisfiat, quod nequaquam esset, si
 corporis incolumitas verbigratia
 esset gloriosissima corpori, ergo
 gloria corporis non consistit in
 prædictis dotibus; Sed contra est,
 quia licet vere subordinatio ista
 requiratur necessariò ad gloriam
 corporis statuendam, & licet ipsa
 sit quoddam quasi principium, &
 causa gloriæ huius, cum nequa-
 quam concedatur gloria diuinam
 obedientiam renuenti, nam esset
 absurdum glorificare corpus ino-
 bediens rationi, ac Deo, non ta-
 men potest negari, quin si corpus
 stante etiam ista subordinatione
 damnum aliquod graue perferret,
 vel saltem suo appetibili bono ca-
 reret, non potest, inquam, negari,
 quin esset maximè miserum, vel
 nullo saltem modo gloriosum a-
 ctu; Enimuerò subordinatio ista
 sumpta præcisè quiddam est ex-
 trinsecum corpori, neq; de se nul-
 la

la sensibilia mala depellit, cum tamen gloria, de qua loquimur, debeat eum, cui adheret intrinsece, atq; in ordine ad se, nō autem solum per respectum, quem habet in ordine ad aliud, exornasse, quod potest cum maxima sua calamitate, miseriaq; consistere, sed gloria, per quam perficitur in ordine ad se, non est nisi in dotibus enarratis, eò quod aliud assignari non possit, ergò gloria corporis consistet in dotibus.

Videtur, quod maior erit in vno, quàm in alio gloria, patet, quia gloria sequitur merita, cum sit quasi præmium, & nemo possit eam consequi, à quo non sit aliquo modo promerita, vnde si maius vnius sit meritum, maior etiam illi de iure gloria concedetur, alioquin claudicabit Dei iustitia, quæ parem præmij gradum ei daret, qui toto vitæ suæ tempore in Dei obsequio laborasset, ac semper plu-

E a ri-

rimum coluisset, atq; illi deberet,
 qui statim Baptizatus, vel etiam
 post innumera peccata commissa
 solum contritus è vita decessisset,
 sed istud secundum merita dici
 non posset, nam vel infans, seu con-
 tritus meretur totam illam glo-
 riam, vel non, si primum, iam qui
 magis pro Deo laborasset, ac ma-
 gis Deum dilexisset, seu magis in
 Dei dilectione perdurasset, maio-
 rem etiam gloriam de iure repe-
 teret, vt gloria meritis æquaretur,
 si vero secundum, iam illi conce-
 detur aliquid præter id, quod est
 iustum, ac proinde non secundum
 merita hominibus gloria concede-
 tur, quod est absurdissimum; Præ-
 terea gloria ista est accidens, ergo
 potest intendi, & pati magis, &
 minus, ergo potest esse maior in
 vno, quam in alio gloria; Sed con-
 traria est, quia de iure cuicunq; in
 gratia constituto debetur gloria
 essentialis æqualiter, ita vt iuxta
 pro-

promissionem factam ex vi meritorum Christi Domini denegari non possit habenti gratiam, quæ semen est gloriæ, neq; plena visio Trinitatis, neq; Charitas vndequeque absolutissima, neq; dotes enumeratæ corporeæ completissimæ, quæ omnia simul sumpta totam gloriam essentialem efficiunt, nec verò licet hæc sint quædam accidentia magis in vno, quam in alio intenduntur, quia communicatio eorum in gradu summo fiet cuicunq; & quicunq; de illis participabit, pro vt capacitatem habuerit, quæ in singulis eadem est, & eodem modo ex vi ratiocinatiuæ potentia singularis; neq; obstat prædictis labor inæqualis, quia gloria, quæ ex ipso consequitur, extrâ essentiam est essentialis gloriæ perfectissimæ, ab solum affert peculiare quoddam gaudium siue ex opere bono peracto, siue etiam ex aliorum cultu, atq; admiratio-

ne proueniens, quod accidentalis gloria nuncupatur; ergo non erit maior in vno, quàm in alio gloria, si tamen de gloria essentiali loquamur.

- 6 Videtur, quod ad gloriam essentialem non pertineat sempiternitatis memoria, patet, quia ille est summè gloriosus, quia quoad omnes sui partes est cōpletissimus, ita vt alicui ex ipsis nihil omninò perfectioni s defit, neq; enim potest excogitari defectus, vbi secundum omnem rationem adest cumulatissimè bonum, sed gloriosus etiam sine ista sempiternitatis memoria quoad omnes sui partes est completissimus, ita vt alicui ex ipsis nihil omninò perfectionis defit, nam quis partrm vllam assignet, dum ponimus prædictas in anima qualitates? & dotos in corpore numeratas, ergò summè gloriosus quis esse potest etiam sine sempiternitatis memoria, si quoad omnes

omnes sui potentias sit completissimus, ergò ad gloriam essentialem non pertinet sempiternitatis memoria; Sed contrà est, quia licet quis & Dei visione perfruatur, & gratiæ confirmatione sit lætus, & licet corporis dotos enumeratas possideat perfectissimè, tamen si vel dubitet, vel non certò sciat, hæc omnia duratura perpetuò; sed credit, aliquo post tempore defutura, affirmari tuto potest, huiusmodi hominem non esse cumulativissimè gloriosum, quia caret sua perfectione memoria, quæ perfectio in quadam perpetuitatis securitate consistit, ita ut licet prædicari possit ex parte, non tamen dici possit omninò gloriosus, eo quod isto casu quidam admittatur in animo metus, quo rationabiliter permanente iustè cruciabitur, ac proinde à perfecta gloria remanebit exclusus, neq; immeritò, cum ipsa etiam memoria pars animæ

E 4 sit

fit quæ suum complementum requirat, ergò ad gloriam essentialem pertinet sempiternitatis memoria.

7 Videtur, quod Aureola nō sit accidētalīs gloria essentiali gloriæ superaddita, patet, quia infimus gloriosus per gloriam essentialē quam possidet, omni eo, quod desiderari potest abundat, ita ut vniuersæ eius capacitas plenitudinem habeat intensiue atq; extēsiue absolutum, alioquin si detur imperfectio, licet gaudeat assequutis, adhuc remanebit voluntas incompleta, ac proinde cum appetentia boni maioris, & vitæ melioris, cum maximè connaturale sit homini velle utiliora, quæ si concipiantur ut talia, pertrahent mirificè mentem nostram, ac dum istud desiderium remanet inexpletum, afficietur molestia quadam, ita ut vel homo per gloriā sit vndequaq; complendus, vel saltem à perfecta gloria

ria concedendus exclusus, quod contrà rationem est gloriæ assignatæ, quæ de se debet esse talis, vt nihil relinquat appetibilitatis in anima, quia quascunque potentias secundum omnem rationem, vt diximus intensiue, atq; extensiue videlicet, vndequa; compleuit. Sed contrà est, quia præter illud, quod conceditur cuicumque ex hominibus in gratia decedentibus, vt supra statuimus, quod essentialis gloria nuncupatur, præter illud, inquam, est aliquid peculiare singulorum, per quod strenue operans gloriam accidentalem, assequitur, quæ vt actus est maximus, ita maximè gloriosum efficiet, huiusmodi sunt, qui per virginitatē subiugant appetitus carnis, & qui per violentum obitum Christianam fidem testantes confitentur; illi præterea, qui fidem eandem Christianam edocent, hæreses viriliter impugnando, pro
E , qui-

quibus, & similibus iuxta laudabilium operum gradum conceditur gaudium ipsis proprium ex aliorum gloriosorum admiratione proueniens, cuius gaudij possessionem illi, qui carent, non appetunt, quia esset appetitus iniustus, eò quod peculiare tantum consequatur actus, iidemq; se conformant dispositioni Dei, qui non ad illum eos statum elegit, per quem obtineretur, boni omnia consulentes; ergò Aureola erit accidentalis gloria essentiali gloriæ superaddita.

Videtur, quod gloriosi non sint cognituri poenas impiorum, patet, quia, si cognoscerent, aliquam etiam sentirent molestiam, utpote miserescentes proximorum grauamini, quorum mores licet peruersi fuerint, & actus præceptis Dei contrarij, tamen quia etiam humanæ naturæ fragilitatem nouerunt, quadam excusatione dignos-
iu-

iudicabunt, ut qui ipsi in se affectus corruptos eosdem sint experti ut plurimum in vursu vitæ præcedentis, immò sæpe illorum miserescimus, qui nobis malitiosè nocere studerunt, & qui nos prode turpiter tentauerunt, si magnam aliquam calamitatem incurrerint, eo quod excedere videantur quodammodo damna malitiæ, & quoddam quasi leuamen optamus, dummodo non illum statum recipiant, qui nobis periculosus existat, cuius ratio est, quia naturaliter præditi sumus humanitate, & naturaliter nobis displicent mala proximorum, & ijs bona concupiscimus, si nostræ non sint incolumitati obfuturi, cum igitur non deceat admittere in gloriosi molestiam; ne fruitio illis sua turbetur, dicemus quod gloriosi non sint cognituri penas impiorum. Sed contrà est, quia gloriosi plurimè estimabunt iustitiam, & pluri-

cient Dei voluntatem, quàm aliam
 quamvis aduersam rationem, &
 affectus suos, vtpote cum vtrumq;
 de se sit fallibile maximè, neq; il-
 le conceptus humanitatis contra
 diuinam dispositionē habere vim
 poterit, neq; in statu illo habere
 locum, quia ex imperfectione no-
 stra ducit originem, vt qui regu-
 lam iustitiæ non teneamus, vel di-
 cimus in hac vita licere, quia non-
 dum Dei fuit prolata, seu declara-
 ta definitiua sententia, & fortasse
 patiens damna illa vel est, vel sal-
 tem erit gratus Deo, atq; inter ec-
 lectos dignè numerabitur, alioqui
 si de reprobatione sciretur, meritò
 etiam nunc illum odio haberemus
 vt qui segregandus à Deo sit in-
 perpetuum, ac dæmoni coniungen-
 dus, cognoscet igitur gloriosus pæ-
 nas impiorum, vt eò maiores Deo
 agat gratias, quo non modo ma-
 ior est gloria, quam possidet, sed
 quò maior etiam est pœna, quam
 vitauit.

9 Videtur, quod pœna damnato-
rum non sit malorum omnium af-
fluentia, patet, quia multi aliqua
peccata non committunt, quæ alij
cumulant, vnde neq; iustè crucia-
buntur de illis, quasi de commis-
sis, ergò neq; patientur pœnas
eorundem proprias, plurimis igitur
cruciatibus carebunt infantes,
& his proximiores innocentia,
quibus nō indebitè grauandi sunt
ij, qui defectus actualiter commi-
serunt; etenim quis dicat infan-
tem in originali peccato deceden-
tem eadem passurum incommoda,
quibus proditor afficiendus est Iu-
das, vt necessariò concedendæ sint
pœnæ maiores, & minores prò mul-
titudine, atque grauitate defe-
ctuum; Quamobrem erunt saltem
non pauci, qui non affluent malis
omnibus, & verò cum futurus sit
nullus, qui possibilia peccata vni-
uersa perpetiauerit; neq; vllus e-
rit, qui vniuersas omnino perla-
tu-

turus sit penas, nisi velis iniquè affligi non merentem, quod est absurdissimum; Sed contrà est, quia sine dubio pena communis quam essentialem dicimus, omnem habet miseriæ plenitudinem, eò quod secundum potentias vniuersas talis est, quocunque modo sumatur, vt nihil aut addi, aut excogitari possit miserius, cum tam anima, quam corpus, & pena damni crucietur, & pena sensus extremæ, & habeat qualitates infelicitatis dotibus gloriosis oppositas, nam, quod additur de penis peculiari- bus peculiaria peccata consequen- tibus, id est, omnino accidentale, vt nihil propterea leuaminis ceteri sentiant, vt in simili de glorio- sis hominibus asseruimus neq; spe- ciem immutat infelicitatis extre- mæ cum, vt dictum est, in poten- tijs omnibus secundum omnem rationem affligatur in gradu sum- mo, quia se totis mortalia pecca-
ta.

ta peregerunt, pēna igitur damnatorum rectē dicetur malorum omnium affluentia.

- 10 Videtur, quod pēna damnatorum nō futura sit sempiterna, nam gradus pēnē debet esse proportionatus peccato, vt seruetur iustitia, nec pēna sit maior, quā peccati excessus quod abhorret omnino à Dei rectitudine, quæ nequaquam affectibus trahitur, seu perturbationibus agitur, itā vt impiē quis affirmaret, culpam à pēna superari, ac si Deus irrationabiliter ageret, neq; iustitiæ dictamina custodiret indebitē creaturas ratione präditas affligendo; porro iste gradus pēnē non potest esse proportionatus peccato, si sempiternitatem inducat, eo quod peccatum sit temporale, momento scilicet temporis sepissimē consumatum, vnde dici posset iniquē grauari homo ille, qui pēnē seruus fieret sempiternæ, licet peccasset
- mor-

mortaliter, & spatio etiam temporis diuturno, quod nullo modo sempiternitati adæquatur, ergò pœna damnatorum futura non est sempiterna; Sed contrà est, quia peccator vt talis in præparatione animi, si eædem darentur circumstantiæ, semper in eo statu perseveraret libenter, & si nihil obfisteret, finem suum vltimum in creaturis aliquibus poneret, ità vt eterna de se foret separatio illa, per quam à Deo semel quis incipit deviare, nec nisi per Diuinam gratiam à statu pessimo reuocatur, Vnde quantum ad eum attinet, qui peccat nunquam ipse à tali via recederet, vt meritò mortale peccatum committens pœnæ addicatur sempiternæ; Quibus adde, quod in peccato mortali decedenti pœnam sempiternam comminatur Deus, vt, si quis in eo decesserit, sempiternam sibi pœnam videatur etiam elegisse; Præterquam quod

quòd ideo quia Deus offensus infinitam in se ipso perfectionem includit, aliquam habere pena debeat possibilem in temporis videlicet diuturnitate infinitatem; pena igitur damnatorum futura est certissimè sempiterna.

F I N I S.

Sacramentum in communi definitur, ut sit signum representatiuum, sensibile, certum, ab homine ministrandum, ex institutione Christi, ac propter eius merita gratiam conferens insensibilem.

Empulitani Petri Cioffij.

1.006.499

Handwritten text, mostly illegible due to fading and noise. Some characters are visible, such as '17' and '18'.

A horizontal line of text, possibly a separator or a specific header/footer line.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and noise. Some characters are visible, such as '17' and '18'.

Handwritten text, possibly a signature or a date, appearing as '11.11.11'.

